Supliment gratuit: FAŢĂ ÎN FAŢĂ CU VICTOR CIORBEA

Nr. 17 (323)

22

24–30 aprilie 1996

candidatul CDR la Primăria Capitalei

MEMORIU INEDIT

prezentat de Grigore Nandriş la Conferinţa de Pace de la Paris, 1946

pag. 10–11

ÎN EXCLUSIVITATE

Jonathan Schell despre campaniile electorale moderne

pag. 12

EMIL HUREZEANU

Dus-întors

Apropierea alegerilor prezidenţiale din Rusia a accelerat şi fragmentat în mod spectaculos discuţiile şi acţiunile occidentale şi central-est-europene privind extinderea NATO în fosta zonă de ocupaţie militară şi ideologică sovietică. Şansele candidatului comunist în alegerile prezidenţiale de la Moscova, cunoscut prin postura sa restaurativă privind spaţiul statal şi de securitate post-sovietic, nu trebuie să oculteze tendinţele generale ale clasei politice şi ale societăţii ruse. Şi democraţii, şi marea majoritate a cetăţenilor se pronunţă în Federaţia Rusă pentru revenirea la dominaţia tradiţională a Moscovei, într-un spaţiu geopolitic care ar urma să includă nu doar foste republici sovietice, ci şi ţări est-europene din proximitatea Rusiei, între care Ţările Baltice, Slovacia, România şi Bulgaria sînt menţionate, într-un fel sau altul, în discursul public şi politic curent. În cazul Bulgariei şi al Slovaciei, aluziile au fost mai mult decît transparente. După ce ministrul rus al apărării Graciov anunţase că, în cazul integrării Poloniei în NATO, Rusia îşi va deschide baze militare în Bulgaria, a urmat propunerea preşedintelui Elţin privind alăturarea Bulgariei în noua comunitate a statelor integrate. Protestul preşedintelui Jelev şi al opoziţiei democrate de la Sofia, demonstraţiile de stradă din capitala bulgară au avut, deocamdată, ca rezultat suspendarea unui dialog între guvernele de la Moscova şi Sofia, dominate deopotrivă de comunişti sau ex-comunişti, în direcţia apropierii ruso-bulgare. Fracţiunea ex-comuniştilor bulgari a pregătit chiar un proiect de lege privind iniţiativa formării unui „salon al refuzaţilor" din prima tranşă a admiterii în NATO. Socialiştii bulgari menţionează, la fel ca parlamentarii comunişti de la Moscova, numele Bulgariei, României, Moldovei şi ale unor foste republici iugoslave, cu referire la Federaţia Sîrbă, ca state membre ale unui nou pact de securitate, neutru faţă de NATO şi Federaţia Rusă.

Deşi blocat de demersurile preşedintelui Jelev, sprijinit de opoziţie, proiectul acestei noi „Mici Antante" revizuite, a cărei neutralitate nu poate conveni decît Moscovei, în căutare de noi şi inedite „cordoane sanitare" de prevenire a extinderii NATO, a declanşat în Bulgaria discuţii insistente privind posibilitatea unor înţelegeri secrete între liderii bulgari şi ruşi. Reactivarea spectrului Ialta-Malta nu mai apare doar ca reflex al neputinţei şi al complexelor micilor state în faţa unei pretinse complicităţi secrete a occidentalilor şi ruşilor. Lipsa de capital occidental din ţări ca Bulgaria şi România, plasarea acestor state în eşalonul secund al aspiranţilor est-europeni la NATO, după Ungaria, Cehia sau Polonia, şi chiar ignorarea consecventă a poziţiilor unor state ca Bulgaria sau România din discursul public occidental alimentează acum, mai temeinic decît înainte, teoriile conspiraţiei.

Pe acest fond, în aşteptarea vizitei ministrului german al Apărării la Bucureşti, ministrul român Tinca declara într-un interviu la Budapesta, înaintea sosirii ministrului german în capitala Ungariei, că favorizarea Budapestei în cursa spre NATO în raport cu România ar duce la dezechilibre regionale şi la o nouă cursă a înarmărilor în zonă. Ministrul german, o zi mai tîrziu, reafirma la Budapesta că Germania va practica această diferenţiere, între Ungaria şi România. La Bucureşti, Volker Rühe a omis să revină asupra unui subiect neliniştitor pentru gazdele sale. Generalul Cioflină, într-o conferinţă de presă, controversată, la Cluj, relua, ca din întîmplare, nici mai mult nici mai puţin decît teza socialiştilor bulgari privind posibilitatea creării unei alianţe extra-NATO cu participare românească. Ulterior, generalul român a fost sever dezminţit de ministrul Apărării şi de Preşedinţie, care au respins orice idee privind crearea unui pact regional în afara NATO.

Nici d-l Tinca şi nici d-l Cioflină nu sînt la primele declaraţii, dezmînţite de ei înşişi sau speculate de presă, sugerînd ambiguităţi ale opţiunii de securitate a României, mult mai favorabil percepute la Moscova decît la Bruxelles. Cei doi au lansat, probabil, un balon de încercare, recurgînd fie la un **atac preemptiv**, fie la o **lovitură diplomatică preventivă**. Sînt motive să credem că, deşi specialişti în strategie, d-nii Tinca şi Cioflină au încurcat borcanele. **Atacul preemptiv** presupune folosirea cu anticipaţie a unui mijloc de descurajare – politică sau militară – care, prin natură şi intensitate, să ofere o imagine convingătoare privind consecinţele posibile ale ignorării sale. **Atacul preventiv** este menit să împiedice orice escaladare a acţiunii anunţate astfel. România nu este în măsură, în raport cu NATO şi interesele sale de securitate majore, să folosească strategia loviturii preemptive: pe cine sperie d-l Tinca anunţînd o nouă cursă a înarmărilor? Luat în serios, avertismentul ministrului român ar putea conduce în Occident doar la ipoteza aceloraşi intenţii, mai transparente sau mai secrete, condamnate şi la Sofia de opoziţie, privind recurgerea la ajutorul rusesc sau chinezesc în eforturi de înarmare anti-NATO.

O astfel de ameninţare poate oricînd să confirme bănuieli mai vechi, nu doar să anunţe intenţii noi. Rezultatul e contraproductiv. Cît despre rolul preventiv al unei tactici ce, anunţînd proiectul unui pact regional extra-NATO, urmăreşte o mai rapidă integrare în NATO, există din nou serioase motive de îndoială: pînă una alta, faptul că **ministrul rus de externe Primakov este aşteptat la Bucureşti la 27 aprilie ca să primească garanţii privind renunţarea de către partea română a menţiunii nulităţii pactului Ribbentropp-Molotov, ca nouă condiţie, finală, a semnării tratatului româno-rus**, traduce poate ceva mai explicit adevăratele intenţii ale Bucureştiului.

Se păstrează o tradiţie mai veche a diplomaţiei ceauşiste, de tristă şi păgubitoare inactualitate: o jumătate de angajament pro-occidental şi, mereu negociată, o jumătate de neatîrnare faţă de Moscova. Nici primilor, nici celorlalţi nu le scapă şiretlicul.

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE GRUPUL PENTRU DIALOG SOCIAL ● ANUL VII ● 16 pagini ● 600 lei

SCRISORI OPINII DREPT LA REPLICĂ

Stimată doamnă redactor-şef,

Am citit interviul pe care l-aţi realizat recent cu domnul profesor Lazăr Vlăsceanu, intitulat „De ce ne e teamă de informaţii?". Am înţeles că domnul profesor Lazăr Vlăsceanu este noul preşedinte al Fundaţiei Soros şi că intenţionează să lanseze o serie de proiecte cu privire la circulaţia informaţiei.

În ceea ce mă priveşte, am cunoscut pînă acum doar „Programul Educaţiei pentru Sănătate" al Fundaţiei Soros şi am realizat în judeţul Suceava peste 20 de seminarii cu profesorii din diferite şcoli. Reacţia majorităţii participanţilor a fost pozitivă. Ei au apreciat materialele folosite, modul neconvenţional de a discuta despre alcool, fumat, alimentaţie.

Sînt interesată de ceea ce domnul profesor sublinia în interviu: *„orientarea spre învăţămîntul creativ şi nu doar reproductiv"*. Fiind profesoară de filosofie, sînt interesată şi de problema comunicării între generaţii. Comunicarea presupune accesul la informaţii, răbdarea de a-ţi asculta partenerul de discuţii, încrederea în celălalt.

Consider că un program al Fundaţiei Soros privind „locurile unde nu se întîmplă nimic" ar fi foarte important pentru tinerii de la noi.

Prof. Luiza Butnaru, Suceava

Onorată redacţie,

Nu obişnuiesc să corespondez cu profesionişti ai scrisului. Faţă de dînşii, un oarecare pensionar se află într-o categorică inferioritate. Totuşi... Într-un moment de afaniseală, pun mîna pe plaivaz şi aştern pe hîrtie cîteva gînduri.

În ultima vreme citesc revista *„22"* destul de rar; doar cînd îmi parvine *vreun exemplar de la fiica mea, care o* cumpără şi o citeşte în mod regulat. La începuturile acestei reviste am fost abonat, dar cu timpul am renunţat la abonament. De ce? Nu atît pentru că banul pensionarului e bob numărat, ci pentru că toţi cei care publicau ori publică în prezent aici (ca şi în alte reviste) se întrec, aproape fără excepţie, să-şi umple textele cu termeni care mai de care mai simandicoşi, mai pe neînţelesul vulgului, a celor mulţi, puţini care citesc revista, şi nici măcar nu catadicsesc să explice aceşti termeni. Aşa încît m-am întrebat: pentru cine scriu domnii aceştia – pentru ei înşişi, pentru cercul restrîns al prietenilor care folosesc acea limbă păsărească, ori ca să-i epateze pe cei din afara cercului care se încumetă să citească revista?! Oare nu e nimeni la această revistă care să-şi aducă aminte că bietul Eliade, cu al său *„Scrieţi băieţi, numai scrieţi!"*, s-a stins de mult, cu îndemnul lui cu tot?!

Urmarea firească a fost renunţarea la abonament, zicîndu-mi: fie la ei acolo!

Nu mă pot abţine însă să răsfoiesc revista la fiica mea, pentru că, deşi textele sînt dominate, cum am mai spus, de o limbă păsărească, se găsesc totuşi multe idei interesante.

Aşa se face că, uitîndu-mă prin nr. 7 din 14–20 februarie 1996 al revistei *„22"*, am găsit pe pagina a 2-a, la rubrica intitulată „Curier *«22»* – scrisori, opinii, drept la replică", o scrisoare adresată d-lui H.-R. Patapievici de un domn Gelu Egry din Piteşti. Referindu-se la un eseu intitulat „Refuzul memoriei", d-l G.E. îşi exprima *„cîteva opinii divergente"*, prezentînd cazul unui pensionar bucureştean, fost muncitor, care *„a apucat şi vremurile de dinainte de sovietizarea României"*. *„Provenit dintr-o familie cu mulţi copii, a fost obligat să plece de foarte tînăr să-şi cîştige existenţa"*, printr-o *„muncă istovitoare la patron, cu un salariu mic şi nesiguranţa locului de muncă; imposibilitatea unui concediu asigurat, cu care de altfel nici nu ar fi avut ce face"*, situaţie schimbată radical *„după preluarea puterii de către comunişti reflectată într-un salariu sigur, concedii de odihnă plătite"*, ba chiar *„n-a fost an să nu primesc bilet la o staţiune de odihnă"*.

Mai departe, d-l Gelu Egry arată că „omul nou", creat de comunişti mutînd ţăranul de la sat la oraş, unde l-a făcut proletar, inoculîndu-i conştiinţa că face parte din clasa muncitoare care conduce, *„nu dă doi bani pe intelectualitatea ţării"*. Că dintr-un copil de ţăran, cu *„condiţii mizere hrană şi igienă"*, a devenit *„orăşean, cu locuinţă la bloc, televizor, frigider, chiar maşină"*, că şi-a permis să-şi ajute părinţii din salariul său, *„să-şi trimită copiii la facultate şi să se simtă egal printre egali"*.

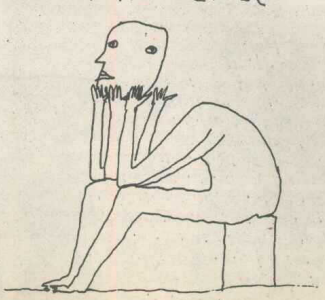

Ce s-a ales, ori ce a rămas din ţărănimea românească, talpa ţării, nu ne spune nici d-l Gelu Egry, nici muncitorul pensionar bucureştean! Că pămîntul se lucra cu elevii, studenţii şi *ostaşii a uitat şi d-l G.E. şi fericitul* muncitor pensionar, căruia nu-i mai pasă ce-a lăsat în urmă! Dar sutele de mii de întemniţaţi în ţară şi asasinarea elitelor neamului?

I-aş propune d-lui Gelu Egry un alt caz: cel al căpitanului inginer Vasile C., cu care am fost coleg de Politehnică şi care a trăit, a crescut şi s-a format în „vremurile de dinainte de sovietizarea României", ca şi muncitorul pensionar bucureştean. Cu cîţiva ani buni înainte de 1989, inginerul Vasile C. a plecat într-o călătorie în Elveţia şi acolo a rămas. Cine era acest bărbat frumos şi elegant, o eleganţă neartificială, pe care nu i-o dădea haina lui militară impecabilă, ci ţinuta şi privirea limpede, fermă, a minunaţilor lui ochi albaştri? Am aflat tîrziu, după plecarea sa din ţară, de la un alt coleg, Ionel Gr., tot ofiţer inginer, care fusese coleg de liceu militar cu Vasile C.

Vasile C. era unul dintre **numeroşii** copii ai unui ţăran din sudul Moldovei. Isteţ foc, a fost remarcat de învăţătorul din sat, om de suflet, care l-a chemat pe taică-său şi i-a zis: *„Ascultă bădie, aista nu-i copil să-l ţii la coarnele plugului, ori să-l dai la stăpîn! Fă ce-oi face şi dă-l mai departe să înveţe!"*. *„Păi cu ce bani?"*, ripostă amărîtul tată. *„N-ai nevoie de bani. Îl dai la liceul militar la Iaşi şi acolo îi dă de toate: haine, încălţări, mîncare pe săturate, îi luminează mintea şi iese om. Bani de tren, nu duce grijă, îţi dau eu!"*

Şi uite aşa, puţin după primul război mondial, Vasile C., un biet **copil desculţ**, căci n-avea încălţări, a bătut la porţile liceului militar din Iaşi. A fost dat în primire unui subofiţer, făcut copil de trupă, îmbrăcat şi încălţat şi ţinut în unitate pînă la examenul de admitere, căci venise cu mult înainte de data acestuia. Cu mintea lui isteaţă, a intrat printre primii – şi aşa a rămas tot timpul activităţii sale, printre primii. Ajuns ofiţer, a avansat repede pînă la gradul de căpitan, cînd, împreună cu alţi camarazi ai săi, a fost trimis la Şcoala Politehnică din Bucureşti, unde am devenit colegi.

Inginer eminent, perioada comunistă i-a schimbat şi lui viaţa: a fost scos din armată, iar cînd i s-a ivit ocazia s-a stabilit în Elveţia. Pentru că „partidul" (PCR, se înţelege), deşi Vasile C. avea „origine sănătoasă" şi era un inginer de frunte, nu i-a oferit nici unul dintre avantajele enumerate de d-l G.E. Ca atîţia alţi reprezentanţi de elită ai neamului românesc, inginerul Vasile C. a ales exilul, s-a dus acolo unde era preţuit şi tratat la adevărata lui valoare.

Asta a făcut regimul comunist, instalat de tancuri străine duşmănoase: a distrus ţărănimea, proletarizînd-o, şi a izgonit din ţară elitele neamului!

Îl asigur pe d-l Gelu Egry că, spre deosebire de mulţimea de ţărani transformaţi de slugoii comunişti în proletari îndobitociţi, cu minţile spălate, incapabili să gîndească, buni doar să se supună ordinelor primite, copilul de ţăran obidit Vasile C., venit desculţ la porţile liceului militar din Iaşi şi ajuns pe merit, prin muncă, cu mintea lui ascuţită, inginer eminent, ei bine, Vasile C. nu duce dorul „socialismului biruitor" de acolo, din Elveţia, unde se află. Şi chiar dacă nu s-ar fi stabilit în altă ţară şi ar fi rămas aici la „salam cu soia", tot n-ar fi avut nostalgia vremurilor dinaintea lui '89, căci are mintea luminată din naştere şi cizelată în şcoli.

De altfel, să nu creadă d-l G.E. că toţi ţăranii orăşenizaţi au obţinut avantajele etalate de dînsul. „Partidul" nu dădea nimic fără condiţii şi nu toţi proletarii erau slugi plecate. Regret că nu am citit „Refuzul memoriei" al d-lui Patapievici, ca să pot polemiza în cunoştinţă de cauză pe această temă cu d-l Gelu Egry. Eu am vrut numai să expun un caz de destin total diferit de cel reţinut de dînsul, deşi originea celor doi subiecţi era identică.

În orice caz, d-lui Gelu Egry îi mulţumesc. Îi mulţumesc pentru că s-a exprimat într-o limbă neaoşă, pe care am înţeles-o şi care mi-a dat apă la moară: m-a determinat să fac ce n-am făcut în viaţa mea: să scriu unei reviste. Am scris de-a lungul timpului ce şi cui vrei sau nu vrei: am scris iubitelor cînd eram june îndrăgostit, am scris părinţilor, soţiei, rudelor, prietenilor, am scris la serviciu referate care făceau linişte în sală, am scris cuvinte ocazionale, am scris versuri, am scris proză (pentru mine şi ai mei), dar la o revistă n-am scris niciodată. Ba era să mint: am scris şi publicat în *Revista şcolarului*, în clasa a IV-a primară. După aceea n-am mai îndrăznit să mă apropii de turnul de fildeş al celor care s-au baricadat acolo şi care nu înţeleg un lucru: gîndurile, ideile, spusele dumnealor nu fac doi bani, sînt vorbe în vînt, sînt strigăt în pustiu, dacă nu se străduiesc, dacă nu încearcă măcar, să răzbească în inimile noastre, ale celor lipsiţi de noianul dumnealor de cunoştinţe şi să renunţe să mai vorbească în bobote între dînşii, o mînă de favorizaţi. Favorizaţi? Ai cui? Ai soartei? Nu, nu cred. Mai degrabă privilegiaţi ai cuvîntului ticluit, căutat, străin de blîndeţea şi gingăşia graiului străbun.

Dacă vreţi, domnilor profesionişti ai condeiului, să faceţi ceva pentru ţara asta năpăstuită, plecaţi-vă, rogu-vă, spre inimile noastre, ale celor „proşti, da' mulţi", drămuiţi-vă cuvintele, vorbiţi-ne pe înţelesul nostru, al tuturora, şi luminaţi-ne! Luminaţi-ne mintea şi calea!

Auzitu-m-aţi?

Dacă da, fiţi binecuvîntaţi!

Un oarecare inginer pensionar (Victor Burloiu), Bucureşti, 11.04.1996

P.S.: Nu ţin să-mi publicaţi scrisoarea în revistă. De altfel, mă îndoiesc că aţi face-o. Oricum, n-aş afla că aţi considerat că merită atenţie decît în eventualitatea că mi-ar cădea din nou în mînă, de la fiica mea, numărul cu pricina al revistei *„22"*. Sau te pomeneşti că mă abonez iar! Poate după 18 aprilie, cînd iau pensia, dacă mi-or mai rămîne banii necesari.

De Sfintele Sărbători ale Paştelui, tuturor celor ce se străduiesc la şi pentru revista *„22"* le adresez din inimă creştinescul „Hristos a înviat!" şi „La mulţi ani cu sănătate", succes în activitate şi, mai cu seamă, texte pe înţelesul tuturor!

Acelaşi inginer pensionar, pisălog şi vorbă lungă, Victor Burloiu

„Obsesia" pierderii Ardealului

Aşa cum de altfel ne-a obişnuit, d-l Gheorghe Funar a scos în data de 12.03.1996 o nouă perlă: pierderea Ardealului, de această dată datorită Fundaţiei Soros. De aceea mă grăbesc să iau atitudine faţă de aceste gafe ale celor care de cîţiva ani buni se consideră mai români decît românii.

Sper ca România să nu ajungă în presa internaţională ca o a doua Iugoslavie în această problemă.

Totodată, d-l Gheorghe Funar ar fi bine să cîntărească corect cît a ajutat domnia sa învăţămîntul, cultura şi sănătatea şi cît a contribuit Fundaţia Soros în aceste domenii.

De altfel, de moralitatea şi coerenţa ideilor sale politice a ajuns să se îndoiască şi PDSR-ul – şi cu aceasta cred că am spus tot.

În speranţa că din 1996 vom scăpa de toţi aceşti aşa-zişi politicieni care nu ştiu altceva decît să creeze tensiuni în relaţiile dintre români şi maghiari, vă mulţumesc pentru atenţia acordată. Dumnezu să vă ajute în întreaga dumneavoastră activitate de menţinere trează a atitudinii civice şi a raţiunii!

Cu deosebit respect, al dumneavoastră fidel abonat,

Marius Bostan, Reşiţa, 15.03.1996

Atenţie: Preţul abonamentelor prin redacţia „22" rămîne acelaşi

Deşi costurile hîrtiei şi ale tipografiei ne-au silit să creştem preţul revistei, preţul abonamentelor rămîne acelaşi pentru a veni, atît cît putem, în sprijinul cititorilor noştri fideli. Aşadar, şi de acum înainte ***abonamentele trimestriale contractate prin redacţia 22*** *(nu la Oficiile Poştale) costă:*

6.000 lei cu expediere prin poştă
5.500 lei cu ridicare de la redacţie

Reduceri pentru pensionari, cadre didactice, elevi, studenţi, foşti deţinuţi politici şi veterani de război:

4.500 lei cu expediere prin poştă
4.000 lei cu ridicare de la redacţie

Cei interesaţi sînt rugaţi **să achite la sediul redacţiei** (Calea Victoriei 120) sau **să expedieze prin mandat poştal** suma corespunzătoare, pe adresa: *Revista "22", cont 45103532 BCR Filiala sector 1, Calea Victoriei nr. 155, bl. D1, Bucureşti*.

Adeverinţele (talon de pensie, adeverinţe şcolare etc.), valabile un an, se expediază pe adresa: *Revista "22" Calea Victoriei 120, sector 1, Bucureşti*, cu specificarea pentru *Serviciul de Difuzare*.

Abonamentele cu reducere sînt sponsorizate de Asociaţia EST-LIBERTĂS

MIHAI KORNE

Vrem sau nu să cîştigăm alegerile?

Dezbaterea organizată de Grupul pentru Dialog Social (GDS), în 7 martie, cu profesorul Emil Constantinescu, candidatul Convenţiei Democratice (CDR) la preşedinţie, a fost rezumată de săptămînalul „22" în nr. 12 din 20–26 martie. Dezbaterea dă de gîndit pe mai multe planuri.

În ianuarie 1990, GDS întrunise multe speranţe, spulberate între timp. Frustrările membrilor săi, evocate de unul dintre ei, nu sînt de mirare şi exprimă o realitate – din păcate, foarte răspîndită în România de astăzi –, în care decepţiile şi neputinţa de a curma relele zilnice se transformă în agresivitate faţă de cei care mai păstrează credinţa şi energia de a combate.

Fenomenul face parte din constantele umane, dar a fost amplificat de regimurile comuniste şi perpetuat de regimul actual din România. Unul dintre aspectele sale cele mai dramatice a fost descris de Soljeniţîn în nuvela *O zi din viaţa lui Ivan Denisovici*, cînd deţinutul român istovit, ce întîrziase la apel, este huiduit de ceilalţi codeţinuţi, înainte de a fi supus unei pedepse dintre cele mai aspre.

La dezbaterea din martie, starea de spirit faţă de candidatul CDR părea similară, dacă judecăm după poza şi textele publicate de săptămînalul bucureştean, dar condiţiile erau, bineînţeles, diferite. Replicile profesorului l-au determinat pe unul dintre participanţi să constate, în concluzie, că acesta a făcut politică, energia, cadrele competente şi sprijinul politic pentru a realiza privatizarea şi economia liberă. Sondajul Eurobarometru, realizat de Consiliul Europei în 19 ţări, arată că, în România, 64% din populaţie doreşte scoaterea economiei de sub controlul statului. Rezultă că menţinerea sistemului actual se face împotriva voinţei populaţiei.

Din păcate, însăşi opoziţia, inclusiv Convenţia, are în conducerea sa mai ales economişti dirijişti, ca cei din PNŢCD, care au aceeaşi concepţie şi formaţie în şcoala planificării de stat ca şi cadrele economice şi politice din jurul actualului preşedinte şi guvern.

Imperativele restructurării

Problema cadrelor de care se va înconjura viitorul preşedinte va fi, în consecinţă, greu de soluţionat şi va fi tot atît de importantă, ca şi orientarea sa politică.

Credem că profesorul Constantinescu are tenacitatea şi energia necesare ca să impună o direcţie nouă. Nu ştim dacă are clarviziunea şi voinţa politică să facă restructurările instituţionale necesare. Nici dacă va şti să aleagă oamenii potriviţi. Sperăm să aibă efectiv preocupările sociale pe care a avut meritul să le integreze, nu totdeauna foarte clar, în **Contractul cu România**. Este probabil ca, pe acest plan, să fie sprijinit de PNŢCD şi poate de o parte a liberalilor din

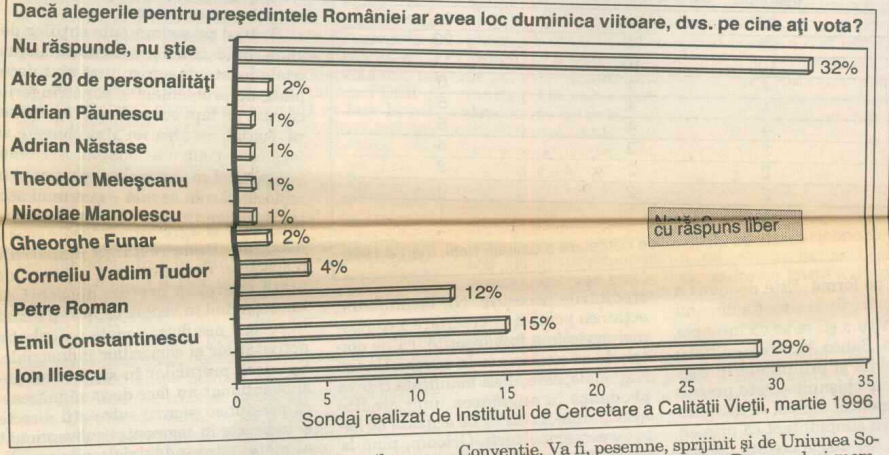

grese veritabile în politică, răspunzînd atacurilor *„pe un ton elegant şi în acelaşi timp tăios"*, care *„a soluţionat problema"*.

Structuri şi concepţii paralizante

Declaraţia, nu neapărat retorică, a unuia dintre membrii grupului, care, criticînd gospodărirea Universităţii de către fostul ei rector, a spus: *„Eu uneori mă rog să nu cîştigaţi, să nu cîştigăm cu toţii"*, rămîne însă, în ochii noştri, problema majoră a dezbaterii.

Desigur, critica nu e lipsită de temei, dar nu justifică concluzia. Asemenea rugă duce la perpetuarea unui sistem în care instituţii infinit mai bogate decît Universitatea sînt gospodărite de peste şase ani în condiţii dezastruoase de actuala putere, în dauna tuturora. Cîte spitale, şcoli şi întreprinderi de stat sau pseudoprivatizate, telefonul, căile ferate, drumurile, industria chimică, cea metalurgică, RENEL-ul şi cvasi-totalitatea marilor întreprinderi din toate domeniile, sînt gospodărite cu mult mai prost, deşi au absorbit subvenţii incomparabil mai importante decît Universitatea...

Nenorocirea este că în România, care are cu siguranţă gestionari competenţi, sistemul şi puterea actuală nu permit ca aceştia să ajungă în posturile în care să redreseze economia ţării.

Misiunea viitorului preşedinte va fi să pună oameni competenţi în posturile-cheie, dar totodată să schimbe şi structurile paralizante ce există, pentru ca gospodarii să poată construi întreprinderi performante şi să repună ţara pe picioare. Ştim că Iliescu şi oamenii acestuia nu au făcut-o şi nu o vor face, deoarece puterea lor este clădită pe sistemul înînăbuşitor al planificării statale şi se va prăbuşi într-o economie de piaţă.

Pentru a schimba sistemul nu este nevoie de un economist, ci de un preşedinte care să aibă voinţa politică de a-l schimba. Ceea ce nu este cazul nici cu Convenţia. Va fi, pesemne, sprijinit şi de Uniunea Social-Democrată, condusă de Petre Roman, deşi membrii acesteia au fost mai preocupaţi în trecut de beneficiile puterii decît de combaterea mizeriei. Între timp, s-ar putea să fi înţeles însă că îmbogăţirea individuală este mai lesne de realizat într-o ţară bogată decît în una sărăcită ca România de astăzi.

Este mai greu de luat în serios angajamentul de a demisiona după 200 de zile, dacă în acest răstimp nu va fi îndeplinit programul din **Contract**. Declaraţia conţine însă un miez de adevăr: necesitatea de a desfiinţa SRI-ul, imediat după victoria opoziţiei, şi de a iniţia restructurarea instituţiilor fundamentale în primele luni după alegeri. Dacă aceste măsuri nu sînt aplicate repede, toate tentativele de redresare a ţării se vor împotmoli în hăţişul piedicilor ridicate de oamenii din structurile actuale, oricare ar fi preşedintele şi programul său.

În acest domeniu, candidatul opoziţiei nu s-a exprimat. Ştim însă, din experienţa ultimilor şase ani, că Ion Iliescu, guvernul său şi partidele care îl sprijină vor sabota în continuare privatizarea, nu se vor sinchisi nici pe viitor de problemele sociale şi vor împiedica restructurarea instituţiilor.

A „nu vrea să cîştigăm" duce, vrînd-nevrînd, la perpetuarea situaţiei actuale pe viitorii patru ani. Este, fără îndoială, dorinţa multor beneficiari ai regimului. Nu este dorinţa ţării, din moment ce două treimi din populaţie vrea să scoată economia românească de sub controlul statului. Primul pas în această direcţie este cîştigarea alegerilor prezidenţiale şi legislative de către candidaţii opoziţiei. Al doilea va fi schimbarea oamenilor şi a instituţiilor.

Îndeplinirea programului va cere mulţi paşi şi multe eforturi, dar, în primul rînd, coeziunea şi disciplina opoziţiei actuale, cu care aceasta nu a fost obişnuită în trecut.

Marţi 16 aprilie

• Primul tur al localelor – la 2 iunie

Guvernul a anunţat că data alegerilor locale a fost stabilită pentru 2 iunie 1996, două săptămîni mai tîrziu urmînd să se desfăşoare al doilea tur de scrutin. Campania electorală demarează în 19 aprilie. Pentru alegerile din 2 iunie vor fi cheltuite, la nivel central, aproximativ două miliarde de lei, suma alocată pentru nivelul local depăşind 15 miliarde de lei.

Miercuri 17 aprilie

• Bugetul de stat a fost adoptat

Cu 245 de voturi pentru şi 168 împotrivă, Legea bugetului de stat pentru anul în curs a fost adoptată de către cele două Camere ale Parlamentului. Pe anul 1996, statul va cheltui 29.174,6 miliarde lei, în timp ce veniturile sale se ridică la 16.981,6 miliarde lei. Deficitul bugetar se încadrează însă în rigorile Fondului Monetar Internaţional.

• TVR tot fără Consiliu de Administraţie

Nici unul dintre candidaţii propuşi de PNŢCD, PD şi PRM (Ion Caramitru, Radu F. Alexandru şi Ileana Vulpescu) nu a întrunit numărul necesar de voturi pentru a intra în Consiliul de Administraţie al TVR. Ei vor trebui să facă faţă unui alt scrutin în situaţia în care partidele le menţin candidaturile.

• A fost inaugurată centrala de la Cernavodă

Centrala nuclearo-electrică de la Cernavodă a fost inaugurată oficial de preşedintele Ion Iliescu şi primul-ministru al Canadei, Jean Chrétien. Centrala va furniza pentru început 8% din totalul energetic al ţării.

Joi 18 aprilie

• Preşedintele Turciei la Bucureşti

România şi Turcia au convenit, în cadrul unei întîlniri între preşedinţii Ion Iliescu şi Suleyman Demirel, să accelereze negocierile pe marginea Acordului de liber schimb, astfel încît acesta să poată intra în vigoare de la 1 ianuarie 1997.

• Protocol militar de colaborare româno-ucrainean

La Suceava, miniştrii Apărării din România şi Ucraina au semnat un protocol de colaborare între cele două armate. Protocolul se referă la colaborarea în domeniul tehnicii militare, la intensificarea colaborării bilaterale, inclusiv în cadrul Parteneriatului pentru Pace.

Filialele judeţene Dîmboviţa ale CDR şi USD au încheiat un prim protocol de colaborare în alegerile locale. Protocolul prevede un pact de neagresiune pe durata alegerilor şi cooperarea în supravegherea urnelor şi sprijinirea celui mai bine plasat candidat pentru turul doi al alegerilor locale.

• Norme CNA pentru campania electorală

Consiliul Naţional al Audiovizualului a publicat condiţiile de prezentare şi duratele programelor destinate campaniei electorale. Intervenţiile electorale vor dura între 3 şi 10 minute şi vor fi difuzate 5 zile pe săptămînă. În cursul emisiunilor, candidaţilor le este interzis să conteste ordinea constituţională, să pună în pericol ordinea publică, să defăimeze sau să atenteze la onoarea cuiva.

Sîmbătă 20 aprilie

• Reprezentant NATO apreciază voinţa României de integrare în NATO

Aflat la Bucureşti, secretarul general adjunct al NATO pentru probleme politice, Gebhardt von Moltke, a apreciat voinţa României de integrare în NATO. Von Moltke a remarcat programul foarte ambiţios al Parteneriatului pentru Pace pe 1996 şi faptul că România a putut să folosească exerciţiile din cadrul acestuia pentru a dovedi voinţa şi capacitatea sa de a deveni membru al NATO.

Luni 22 aprilie

• România a parafat Tratatul cu Iugoslavia

Miniştrii de Externe ai României şi Iugoslaviei au parafat la Bucureşti Tratatul de prietenie, colaborare şi bună vecinătate dintre cele două ţări. Tratatul este valabil pe o perioadă de 20 de ani şi exprimă – conform celor doi demnitari – voinţa României şi Iugoslaviei de a se integra cît mai curînd în structurile europene şi de a contribui la asigurarea securităţii şi stabilităţii pe continent.

• PNŢCD: în CDR locurile pe liste se împart echitabil

Preşedintele PNŢCD, Ion Diaconescu, susţine că în ceea ce priveşte alegerile locale, în CDR nu a fost fixat nici un procent pentru reprezentarea unui partid sau altuia. Se va ţine cont, de la caz la caz, de raportul de forţe existent în fiecare localitate. Cu toate acestea, conform unui sondaj de opinie realizat în interiorul CDR, s-a convenit în principiu că 60% dintre candidaţi trebuie să fie ţărănişti, 30 de procente revenind PNL şi restul celorlalte partide.

Rubrică realizată de MARIAN CHIRIAC

ILIE ŞERBĂNESCU

În numele agriculturii subvenţionăm industria de stat!

Aproape întreg spectrul politic românesc a adoptat recent, într-o veselie, o lege prin care Banca Naţională este obligată să pună urgent la dispoziţia agriculturii credite în valoare de 1.100 miliarde lei pentru desfăşurarea campaniei agricole. Campanie de altfel periculos întîrziată din cauza condiţiilor meteo – guvernul vorbind chiar de o stare de necesitate din acest punct de vedere în agricultură –, dar pentru derularea căreia nu prea există deocamdată suficiente fonduri.

Prin legea menţionată, parlamentarii obligă Banca Naţională să facă rost de aceste credite, neîntrebîndu-se de unde poate găsi resursele financiare necesare şi lăsînd-o să se descurce cum crede de cuviinţă. Nu e lipsit de interes de a sublinia că valoarea creditelor respective o depăşeşte pe cea a creditelor nete acordate de Banca Naţională guvernului şi instituţiilor administraţiei publice şi înseamnă o sporire bruscă cu 10% a întregului volum de credite în lei acordate de sistemul bancar pe ansamblul economiei. Deci o infuzie de fonduri cu efect inflaţionist de neocolit. Efect cu mult mai mare decît îl sugerează cifrele anterioare, pentru că Banca Naţională, neputînd obliga sistemul bancar să acorde credite de unde n-are, trebuie să pună ea însăşi la dispoziţia acestuia fondurile. Adică să facă emisiune monetară, care este supusă implacabil mecanismului de multiplicare specific oricărei economii. În România se dovedeşte statistic că 1 leu emisiune monetară ajunge să reprezinte 4–5 lei masă monetară de ansamblu.

Creditele ce ar urma să fie acordate de sistemul bancar pe baza resurselor puse la dispoziţie de Banca Naţională ar avea o dobîndă de 15%, diferenţa – încă şi mai mare în puncte procentuale – pînă la dobînda curentă rămînînd a fi suportată de la bugetul statului. Rambursarea creditelor este preconizată să fie făcută pînă la sfîrşitul anului. În bugetul pe acest an sînt prevăzute 600 miliarde lei pentru susţinerea agriculturii, inclusiv sub forma subvenţionării dobînzilor. Cît priveşte însă rambursarea pînă la sfîrşitul anului, ştie absolut toată lumea că este o iluzie. Nicăieri în lume producţia agricolă nu se valorifică integral pînă la sfîrşitul anului, iar în cazul în speţă restituirea creditelor este specificată în lege doar de formă. Este de-ajuns a ne întoarce privirile la situaţia din anii anteriori pentru a şti ce se va întîmpla şi în acest an. Banca Agricolă – altfel o bancă onorabilă şi profitabilă în segmentul bancar obişnuit – este practic falită în segmentul agricol al activităţii sale, pentru simplul fapt că prin ea se derulează aşa-zisele credite pentru agricultură, care fie nu sînt rambursate la termen, fie nu sînt rambursate deloc. Aşa-zise pentru agricultură, întrucît, dacă nu sînt direct îndreptate către, oricum ajung la industriile legate de agricultură, şi nu propriu-zis în agricultură.

Practica ultimilor ani arată că, într-un mod oarecum curios, împrumuturile cu dobînzi subvenţionate sînt acordate doar puţin înaintea sau chiar în timpul campaniilor agricole – adică în al 12-lea ceas –, însoţite fiind de zgomotoase agitaţii politice. Anul acesta agitaţia politică a fost ceva mai mică, întrucît toate partidele, din motive electorale, s-au făcut a uita destinaţiile deviate ale creditelor şi implicaţiile lor inflaţioniste, manifestîndu-şi generozitatea pe seama fondurilor bugetare şi pe riscurile folosirii tiparniţei de bani a Băncii Naţionale. Dar, ca în fiecare an, creditele au părut a nu fi prevăzute din timp, fiind ca întotdeauna prezentate ca acţiuni de ultimă instanţă pentru salvarea agriculturii. Autorităţile s-au arătat, ca de fiecare dată, a fi forţate să recurgă la aceste credite – de fapt, subvenţii peste cele preconizate în buget –, focalizînd presiunea politică asupra sistemului bancar, făcut responsabil de soarta agriculturii dacă nu disponibilizează sumele acoperind creditările necesare. Nu întîmplător, acţiunea politică de creditare a campaniei agricole a fost însoţită, ca de obicei, de avertismente la adresa Băncii Naţionale, care, dacă manifesta cumva prudenţă în angajarea unor credite neasigurate, risca să fie acuzată de sabotarea agriculturii. Oricum, pînă la urmă, tot acest bîlci făcut în numele salvării agriculturii nu poate ascunde că nu are drept scop sprijinirea agriculturii, pentru că nimic logic nu poate explica de ce creditele nu sînt prevăzute din timp şi de ce nu se pune la punct un sistem de finanţare într-adevăr a agriculturii.

Subvenţiile pentru agricultură în România sînt de fapt acordate activităţilor industriale legate de agricultură. Este vorba de activităţi pe care, din cauza preţurilor exorbitante din amonte şi, dimpotrivă, neremuneratorii din aval, agricultorii le refuză. Subvenţiile sînt date pentru ca agricultura să plătească produsele şi serviciile pe care industria nu este în stare să le pună acesteia la dispoziţie la preţuri rezonabile şi aceste subvenţii ajung de fapt la fabricile de stat de îngrăşăminte, la staţiunile de stat de maşini agricole, la reţeaua de stat de achiziţionare a cerealelor şi, bineînţeles, în buzunarele celor care gestionează operaţiunile.

Promovarea acestor subvenţii cu destinaţie deviată este permisă şi înlesnită tocmai de statutul incert al agriculturii în cadrul economiei. Căci trecerea în proprietate privată prin Legea fondului funciar a circa trei pătrimi din pămîntul agricol nu are, practic, cine ştie ce semnificaţie, în măsura în care lucrările agricole au rămas în mîna statului, echipamentele agricole aparţin în continuare statului, fertilizantele sînt produse de stat şi, practic, colectarea şi distribuţia cerealelor sînt confiscate de stat şi se realizează la preţuri impuse.

Trăind pe seama subvenţiilor deviate, industriile şi activităţile industriale legate de agricultură sînt decuplate de problemele şi constrîngerile cu care de fapt se confruntă agricultura. Astfel, acestea nu sînt obligate să facă ceva pentru se adapta. Existenţa – în paralel cu sectorul subvenţionat în mijlocul căruia se află – şi a unui sector nesubvenţionat pe piaţa agro-industrială şi agro-alimentară avantajează în ultimă instanţă industriile respective. Pe acest ultim segment de piaţă operează preţuri deosebit de înalte, avînd în vedere că încorporează la costuri nesubvenţionate contribuţia activităţilor şi serviciilor industriale. Sporirea preţurilor în segmentul nesubvenţionat nu face decît să mărească presiunea pentru subvenţii directe şi indirecte în segmentul subvenţionat al pieţei agro-industriale şi agro-alimentare. Beneficiare sînt industriile şi activităţile industriale neperformante legate de agricultură, care pot subzista astfel în anchiloza existentă, în detrimentul economiei şi societăţii.

Dacă duminica viitoare ar avea loc alegeri pentru Parlamentul României, cu ce partid aţi vota?

	% din total eşantion	% din totalul celor care ar merge la vot	% din totalul celor care şi-au exprimat opţiunea
PDSR	22	24	31
CDR	20	22	28
USD	10	10	14
PRM	4	4	6
PUNR	4	4	5
UDMR	4	4	5
PSM	3	3	4
PAC	2	2	3
PDAR	2	2	3
PL '93	1	1	1
Nu ştiu/Non-răspuns	21	24	–
Nu aş vota	7	–	–

Sondaj realizat de Institutul de cercetare a calităţii vieţii, martie 1996

Agricultura

INFO EU

În strategia privind agricultura prezentată de Comisia Europeană la reuniunea de la Madrid în decembrie 1995 se arăta că *„Agricultura a fost identificată ca fiind o problemă importantă pe agenda integrării, datorită locului ocupat de către aceasta în economia unora din statele central şi est-europene"*, printre care şi România. Tot atunci s-a decis că asistenţa financiară a Uniunii Europene trebuie să fie concentrată în domeniile de interes comun. În acest sens, un nou program **pentru agricultură şi dezvoltare rurală** este lansat prin semnarea acestuia de către domnul ministru Valeriu Tabără din partea Ministerului Agriculturii şi doamna ambasador Karen Fogg din partea Comisiei Europene, la sediul Ministerului Agriculturii, pe data de 18 aprilie, ora 12.

Bugetul de 10 milioane ECU alocat acestui program pe o perioadă de doi ani iniţiază noi forme de sprijin pentru agricultori şi comunităţile rurale, dar urmăreşte în acelaşi timp şi extinderea la nivel naţional a rezultatelor obţinute în proiectele pilot dezvoltate în programele anterioare. Principalele elemente ale programului se referă la: extinderea la nivel naţional a sistemului de evaluare şi prognoză a producţiei vegetale; promovarea unor sisteme alternative de consultanţă şi informare a fermierilor privaţi; finanţarea directă a fermelor private şi a organizaţiilor agricole şi agro-industriale democratic constituite; sprijin pentru definirea şi ajustarea politicii agricole în spiritul Acordului de asociere în perspectiva integrării în UE şi identificarea obiectivelor pentru promovarea unei politici de dezvoltare rurală în România.

Scopul programului este să accelereze procesul de reformă, să sprijine direct iniţiativele şi întreprinderile ce au un rol cheie în dezvoltarea sectorului privat, precum şi să provoace acele ajustări politice şi istituţionale absolut necesare pentru aderarea României la UE.

România se va dota ca un **sistem informaţional de prognoză a producţiei vegetale** bazat pe cele mai moderne tehnici de evaluare şi prognoză. Astfel, după ce a fost testat cu succes într-un număr de 17 judeţe din sudul ţării, Centrul Român pentru Utilizarea Teledetecţiei în Agricultură (CRUTA), înfiinţat cu asistenţă Phare în 1994, va opera la nivelul întregii ţări, graţie noului program. Informaţiile furnizate de acesta vor servi în egală măsură mediilor de afaceri din domeniul agro-alimentar şi deciziei politice.

Prin continuarea programului început în 1994, agricultura României se va dota cu un **sistem naţional de difuzare (extensie)** a cunoştinţelor tehnico-economice, financiare şi de afaceri.

Suportul financiar direct acordat agenţilor economici privaţi din agricultură şi industria alimentară, precum şi sprijinirea organizării fermierilor şi a mediului profesional agro-alimentar reprezintă o altă componentă substanţială a noului program de asistenţă.

Nu în ultimul rînd, programul sprijină identificarea acelor obstacole (calitate, standarde, condiţii sanitar-veterinare) ce stau în calea utilizării corespunzătoare a avntajelor ce decurg din Acordul de asociere şi a măsurilor de intervenţie necesare pentru includerea României în piaţa unică europeană. Dezvoltarea rurală a fost identificată ca o prioritate pentru integrarea noastră în structurile europene. Identificarea nevoilor comunităţii rurale în vederea definirii mijloacelor specifice de intervenţie pentru dezvoltarea comunităţilor rurale din România constituie o altă preocupare importantă a noului program:

HORAȚIU PEPINE

Primarii

Campania electorală pentru primăria Bucureștiului ne pune în față două riscuri:

1. Se spune mereu că pentru alegerile municipale opțiunile politice de principiu au o mai mică importanță și că personalitatea candidatului e în acest caz hotărîtoare. Putem admite că lucrurile stau așa într-un oraș mic sau un sat, acolo unde, vrînd-nevrînd, primarul e o prezență concretă, un om căruia i-ai strîns mîna de multe ori, pe care îl simpatizezi sau nu, de care te leagă eventual interese personale precise și imediate. Dar într-un oraș ca Bucureștiul lucrurile nu stau tocmai așa. Candidatul la primărie rămîne pentru foarte mulți și în mod inevitabil o imagine de pe un afiș sau un personaj dintr-un show televizat. Un om mai puțin familiar chiar decît protagoniștii unui serial de succes. Iar în acest caz încep să funcționeze aceleași criterii ca în cazul alegerilor parlamentare. Votul e dat partidului și nu candidatului. Dacă așa stau lucrurile în principiu, atunci înțelegem de ce PDSR l-a lansat în această campanie pe Ilie Năstase. Partidul aflat la putere a mai pierdut o dată capitala (și o dată cu ea alte mari orașe) și trebuia atunci să rupă cercul votului de partid, propunînd persoane de mare popularitate, care să aducă în campanie o pronunțată notă personală. Pare cu totul legitim și ai spune că ar fi fost de dorit ca și alte grupări politice să procedeze în mod asemănător. E nelegitimă însă tactica disimulării. Ilie Năstase încearcă să-și construiască o imagine de cvasi-independent, un om care, întîmplător, a aterizat în tabăra PDSR și care (a declarat chiar aceste lucru) va face la primărie politica sa personală. Așadar, dacă toți ceilalți candidați sînt oamenii unor partide, Ilie Năstase se străduiește să pară ceva mai mult decît omul PDSR și pînă acum strategia a părut să aibă un oarecare succes. Nicolae Văcăroiu a fost el însuși la vremea respectivă pionul aceleiași strategii, care ascundea o strictă politică de partid și de grup în dosul unor persoane așa-zis independente. Iar rezultatele au fost în bună măsură cele așteptate, deoarece o mare partea opiniei publice nu reușește încă să pună semnul identității între PDSR și guvernul în exercițiu.

Dar se ascunde în practica PDSR un fals de o mai mare gravitate, deoarece face apel la resorturi create de societatea închisă, totalitară. Candidatul său, Ilie Năstase, trăiește în imaginarul colectiv într-un alt plan de viață, în zona care nu a cunoscut rupturile și dezamăgirile de după 1989, într-un plan de continuitate al „succeselor românești" obținute în afara și oarecum împotriva politicii, cum numai în sport era cu putință. El vine dintr-o epocă în care viața publică era redusă la scena bătăliilor sportive și aduce cu sine un capital de popularitate pe care doar viața în comunism a concetățenilor săi i-l putea conferi. Dacă și-ar gîndi cu mai multă luciditate propria condiție, Ilie Năstase ar putea să observe că, deși nu are absolut nici o vină, aduce în lupta electorală un capital fals. Ne confruntăm astfel cu riscul de a exploata din nou (în mod mai subtil de această dată) malformațiile pe care comunismul le-a produs asupra spiritului public din România.

2. Începutul acestei campanii întărește impresia că problemele unui mare oraș sînt aceleași pentru toți și că decisive sînt doar mijloacele pe care fiecare le va putea pune în joc. Campania pare să ignore că Bucureștiul are zone atît de diferite, cu probleme specifice și care cer să fie gîndite în parte, dar care nu pot fi cu adevărat vizibile decît din perspectiva unei veritabile viziuni urbanistice. E explicabil oarecum de ce se întîmplă așa. Teroarea generală a străzilor murdare și pline de gropi abate atenția de la problemele de adîncime. Fiecare candidat e îndemnat de presiunea publică să explice cum va curăța și asfalta străzile și mai ales cu ce mjloace financiare. Probabil că aceste aspecte vor fi hotărîtoare în proximele alegeri, dar este acesta un semn de precaritate atît al spiritului public, cît și al programelor electorale. Or, orașul acesta a fost transformat de urbanistica comunistă într-un amalgam de periferii de categorii diferite, care pun extrem de multe probleme constructive, economice și sociale deopotrivă. Și este în primul rînd meritul candidatului liberal Dinu Patriciu de a fi atras atenția asupra acestor probleme și de a fi ridicat dezbaterea electorală deasupra nivelului unor chestiuni de sumară și elementară gospodărire. Dincolo de șansele sale în alegeri, ar trebui să observăm că acest tip de ofertă ar trebui să fie generalizată în campania electorală. [illegible]

Dinu Patriciu a vorbit de cele două tipuri de mahalale ale Bucureștilor pe un ton care nu flatează pe nimeni, dar ne-a pus în față realitatea tristă a unui oraș malformat de generozitatea constructivă a comuniștilor și de forma de proprietate colectivă. Ei bine, cum poți rezolva, de pildă, degradarea marilor cartiere de blocuri (care, vrînd-nevrînd, reprezintă cea mai întinsă parte a Bucureștilor), și e vorba aici nu doar de asfaltul străzilor sau de conductele de apă caldă, dar și de aspectul fațadelor, al zonelor verzi înconjurătoare, al casei scărilor și așa mai departe. Uriașe probleme, pe care puțini îndrăznesc să le ia măcar în considerare. Dinu Patriciu a imaginat o soluție de tip liberal, una care presupune sumare investiții de la buget și care constă în implicarea cetățenilor înșiși prin clarificarea formei de proprietate. Soluția liberală mi se pare singura plauzibilă, dar mai important este că Dinu Patriciu a atras atenția asupra faptului că există probleme de fond care privesc modul de viață urbană în toată complexitatea sa și pe care, dacă le vom neglija acum, probabil că ne vom deprinde să le neglijăm pentru multă vreme de acum înainte. Mai mult decît atît, există riscul să se creeze o mentalitate a primarului sau candidatului la primărie de simplu gospodar, de om care spală și mătură și care aduce vagi elemente de înfrumusețare decorativă.

ANDREI CORNEA

Cine ne va mătura străzile?

Acum, la începutul campaniei electorale oficiale pentru alegerile locale, mi-am amintit de o vorbă a lui Constantin Noica: „Să-i lăsăm pe politicieni să se bată pentru dreptul de a ne mătura străzile!". Cu alte cuvinte: „noi" intelectualii, „noi" culturalii, „noi" filosofii etc. să păstrăm o distanță condescendentă față de afacerile mărunte, schimbătoare, perisabile ale acestei lumi, să nu intrăm în competiție cu cei obsedați de ele și, fără a invidia vremelnica lor putere, „devenirea lor întru devenire", să ne rezervăm forțele pentru „devenirea întru ființă".

Două mari iluzii conținea apoftegma lui Noica: prima, pe care am înțeles-o încă din 1990, că, mai cu seamă în vremuri tulburi, intelectualul nu are dreptul dezinteresului pentru „devenirea întru devenire"; mai mult, că nefericita noastră sublunaritate nu e, prin temele pe care le ridică și răspunsurile pe care le solicită, nedemnă de a fi examinată și supusă interogațiilor radicale.

Dar treptat, de atunci, am devenit conștienți de încă o iluzie conținută implicit în aceeași frază, de data aceasta, mult mai caracteristică loculi și timpului nostru: într-adevăr, se putea înțelege că politicienii, ca preț al dezangajării noastre și al competiției dintre ei, vor face măcar ca străzile să fie efectiv curate și, în general, ca administrația publică să funcționeze onorabil. Or, fals: politicienii – adevărat – se bat înverșunat cu tot arsenalul din dotarea partidelor lor, dar străzile noastre au devenit în ultimii ani tot mai murdare, mai desfundate, mai acoperite de gunoaie. *La modul propriu*: „străzile" sînt chiar străzi, iar „măturatul" se referă la bine cunoscuta acțiune cu mătura. Pe vremea cînd Noica făcea politicieni nu va avea chiar nici un efect asupra gunoaielor, a prafului, ori a gropilor din caldarîm.

Și iată-ne ajunși astfel la marea miză a actualelor alegeri locale: ea nu este – așa cum ar fi trebuit, în mod normal – ca la capătul lor să aflăm *cine va fi acela* care ne va curăța străzile pentru următorii patru ani; ci aceea de a ști poate, într-un răstimp de patru ani, *dacă, în fine, va exista cineva* care să curețe străzile, să astupe gropile, să îmbunătățească aprovizionarea cu apă și cu căldură. Problema nu este stabilirea identității fizice și politice a celui care va face treaba, ci dacă treaba poate fi și va fi făcută.

În București și în marile orașe, cel puțin, situația pare aproape fără speranță, mai ales dacă sistemul legislativ legat de administrația locală (sistemul de alocare a resurselor, taxele locale, patrimoniul local, descentralizarea administrativă) nu va fi modificat în mod radical. Or, chiar în împrejurarea unei schimbări a majorității parlamentare la toamnă, aceste modificări nu mi se par foarte probabile, dacă se ține seama de mentalitatea conservatoare, adeptă a statului centralizat, ce caracterizează o parte a opoziției noastre. Mi-e greu să cred că cei care au aplaudat defectuoasa lege a învățămîntului – amendată abia la cîteva luni după promulgare –, cît și represiva lege a secretului de stat vor favoriza o descentralizare care, în ochii multora, poate deveni un ghimpe în trupul „statului unitar și național". Mi-e greu să cred că cei care, în cazul cîștigării alegerilor generale, au promis că vor asfalta drumurile comunale din banii proveniți nici mai mult, nici mai puțin decît de la bugetul statului ar fi dispuși să reducă drastic puterea și rolul prefecților și să amplifice corespunzător rolul autorităților alese.

Nu ne rămîne decît să visăm că ne vom afla cîndva în situația descrisă condescendent de către Noica. Deocamdată, nici vorbă să fi ajuns acolo: politicienii noștri nu se bat pentru trivialul drept de a ne mătura și asfalta *nouă* drumurile, sau, în general, pentru a fi la dispoziția nevoilor *noastre*, așa cum credea totuși naivul filosof; ei nu se luptă spre a avea putința să ne servească, ci spre a fi în poziția de a fi, ei, serviți. Cei mai mulți dintre ei nu se doresc slujbași ai comunității, ci „părinți ai patriei", nemuriți în manualele de istorie. Așa e la noi, deocamdată: majoritatea oamenilor politici nu sînt cu adevărat preocupați de aspectul străzilor, ci doar dacă acestea le vor purta cîndva numele.

Revista „22" scoate la concurs posturi de redactor-reporter
joi 25 aprilie și vineri 26 aprilie, între orele 14.00 și 17.00.
secretară
miercuri 1 mai, joi 2 mai și vineri 3 mai între orele 14.00 și 17.30.
Interviurile vor avea loc la sediul redacției din Calea Victoriei 120.
Acte necesare: Curriculum Vitae, recomandări, diplome.

Adevărul
literar și artistic nr. 316

- **Radu Macrinici**, directorul Teatrului „Andrei Mureșanu": „La Sf. Gheorghe suntem chiriași în propriul teatru"
- **Debutanții tranziției** – o anchetă printre editori, scriitori și critici
- **Nicolae Steinhardt** în viziunea Securității
- Copiii desenează: „Fiii lui Isus"
- O campanie „anti-**Eliade**"?

Raportul anual al Departamentului de Stat SUA
România

V

(Urmare din numărul trecut)

Secţiunea 6
Drepturile salariaţilor
a. Dreptul de asociere

Legea prevede că toţi salariaţii, cu excepţia funcţionarilor publici, poliţiştilor şi membrilor activi ai armatei, au dreptul de a se asocia liber, de a se angaja în negocieri colective şi de a înfiinţa sau de a se afilia la sindicate, fără a fi necesară în prealabil obţinerea unei autorizaţii. Nici un salariat nu poate fi constrîns să se alăture sau să se retragă dintr-un sindicat, iar oficialii sindicatului care demisionează şi se reîncadrează în marea masă a salariaţilor sînt protejaţi prin lege de eventualele represalii ale patronilor.

Majoritatea salariaţilor sînt membri în 18 confederaţii sindicale naţionale şi sindicate independente mai mici. Legea stipulează libertatea sindicatelor de a nu fi supuse vreunui control din partea guvernului sau a partidelor politice, guvernul respectînd pînă în prezent această prevedere.

Sindicatele sînt libere să se angajeze în activitatea politică, ceea ce au şi făcut pînă în prezent.

Există limitări legale în privinţa exercitării dreptului la grevă în sectoare cum ar fi: industria militară, sănătate, telecomunicaţii, transporturi, pe care guvernul le consideră de importanţă vitală pentru societate.

Cu toate acestea, membrii sindicali afirmă că sindicatele sînt nevoite să se supună aprobării guvernamentale înainte de a declanşa o grevă şi sînt frustraţi de tendinţa instanţelor judecătoreşti de a declara ilegale majoritatea grevelor asupra cărora li s-a cerut să se pronunţe. Studii efectuate au indicat că legislaţia muncii adoptată în 1991 nu corespunde în mai multe domenii standardelor Organizaţiei Internaţionale a Muncii (OIM).

În 1995, Comitetul privind Libertatea de Asociere al OIM a cerut consiliului de conducere al OIM să aprobe recomandarea sa ca guvernul să amendeze prevederile restrictive impuse exercitării dreptului la grevă.

Această recomandare provine din concluzia ce s-a tras în urma unei greve din 1993, întreprinsă de mecanicii de locomotivă, cînd CFR a concediat 6 lideri sindicali. Comitetul OIM a cerut, de asemenea, consiliului de conducere să aprobe recomandarea sa ca guvernul să repună în funcţie liderii suspendaţi din serviciu. Sindicate reprezentînd sectoare divergente ale economiei naţionale au desfăşurat greve sau au ameninţat cu declanşarea grevei de-a lungul anului 1995.

Sindicatele pot forma sau se pot uni liber în ligi şi se pot afilia organismelor internaţionale. Confederaţia Naţională a Sindicatelor Libere din România (CNSLR-Frăţia) şi Blocul Naţional Sindical (BNS) sînt membri ai Confederaţiei Internaţionale a Sindicatelor Libere. Cartelul Alfa s-a afiliat Ligii Mondiale a Muncii. Reprezentanţii organizaţiilor internaţionale sînt liberi să viziteze şi să acorde consultanţă de specialitate sindicatelor din România.

b. Dreptul de organizare şi de negocieri colective

Salariaţii au dreptul la negocieri colective, conform legislaţiei adoptate în 1991, dar eforturile lor sînt obstrucţionate de permanentul control exercitat de stat asupra majorităţii întreprinderilor industriale şi de absenţa unor manageri independenţi. Nivelurile salarizării de bază pentru angajaţii din sectorul de stat au fost stabilite prin negocieri colective cu Statul.

Conform sondajului ICFTU asupra violărilor acestor drepturi, au apărut dificultăţi în arena negocierilor colective: modificări contractuale unilaterale făcute numai de patroni, refuzul autorităţilor de a înregistra convenţiile colective şi interzicerea organizării de sindicate de către anumite companii etc. În iulie, guvernul a semnat o convenţie colectivă tripartită cu CNSLR-Frăţia şi Uniunea Naţională a Muncitorilor Români. Celelalte ligi sindicale importante au refuzat să o semneze, deoarece au pus la îndoială termenii convenţiei şi corectitudinea procesului de negociere. În noiembrie, CNSLR-Frăţia a acuzat guvernul că nu a respectat prevederile convenţiei.

Legea interzice discriminarea sindicatelor practicată de patroni. (...)

d. Vîrsta minimă pentru angajare

Vîrsta minimă pentru angajare este 16 ani. Minorii de 14–15 ani pot lucra cu consimţămîntul părinţilor sau al tutorilor legali, numai „în conformitate cu dezvoltarea lor fizică, educaţie, aptitudini şi cunoştinţe". Minorii salariaţi sub 16 ani au dreptul de a-şi continua studiile, iar legea îi obligă pe patroni să le acorde sprijin în această privinţă. Munca minorilor nu ridică probleme de ordin social, iar minorii nu lucrează, de obicei, ilegal. MMPS are autoritatea de a impune amenzi şi de a închide secţii în fabrici, pentru a constrînge la aplicarea legii. Legea este efectiv aplicată.

e. Condiţii acceptabile de muncă

În majoritatea cazurilor, nivelurile de salarizare se stabilesc prin negocieri colective la nivel de întreprindere. Ele au la bază salariul minim în anumite sectoare şi pentru anumite categorii de muncitori, stabilite de guvern în urma negocierilor cu reprezentanţi ai patronatului din industrie şi ai sindicatelor. În general, ratele minime de salarizare sînt supravegheate şi aplicate. În plus, salariaţii şi pensionarii primesc măriri de salarii, indexate cu creşterile preţurilor, de cîteva ori pe an. În decembrie 1995, **salariul minim lunar oficial era de 33 USD (85.000 lei)**, fără a reuşi să facă faţă inflaţiei şi să asigure un nivel de trai decent pentru salariat şi familia sa. Guvernul încă mai subvenţionează necesităţile de bază, cum ar fi laptele, pîinea, locuinţele, asistenţa medicală.

Codul muncii prevede săptămîna de muncă standard de 40 de ore sau 5 zile lucrătoare, orele suplimentare efectuate în weekend, concedii sau peste programul celor 40 de ore fiind plătite. Se stipulează acordarea a 24 de ore de odihnă în timpul săptămînii de lucru, cu toate că majoritatea salariaţilor primesc două zile. Durata concediilor plătite variază de la 18 la 24 de zile anual, depinzînd în principal de vechimea în muncă a salariatului. Legea cere patronilor să acorde beneficii şi indemnizaţii suplimentare salariaţilor angajaţi în funcţii cu grad mare de periculozitate şi dificultate.

Unele organizaţii ale salariaţilor cer cu insistenţă, în numele membrilor lor, condiţii de muncă mai sănătoase şi mai sigure. Ministerul Muncii şi Protecţiei Sociale a stabilit standardele de securitate a muncii pentru majoritatea industriilor şi este responsabil pentru aplicarea acestora. Cu toate acestea, nu dispune de suficient personal calificat pentru a supraveghea aplicarea acestora, iar patronii în general ignoră aceste recomandări. Cu toate că au dreptul de a refuza sarcinile cu grad mare de periculozitate, salariaţii invocă rar acest drept, contînd, aparent, mai mult un salariu mai mare decît un mediu sigur şi sănătos de muncă. Nici guvernul, nici industria, majoritatea încă în proprietatea statului, nu au resursele necesare pentru a îmbunătăţi semnificativ condiţiile de sănătate şi securitate.

6 martie 1996

Traducere de Georgeta Ducman

Alegerile locale au primit „undă verde"

LEGE

Prin Legea nr. 25, publicată în *Monitorul Oficial* de sîmbătă 13 aprilie, a fost modificată şi completată Legea nr. 70/1991 privind alegerile locale.

Potrivit acestui act normativ, alegerea consiliilor locale, a consiliilor judeţene, a primarilor se va realiza prin vot direct. **Începînd cu aceste alegeri, consiliile judeţene vor fi alese în mod direct de către electorat, fiecare alegător urmînd să primească trei buletine de vot (cîte unul pentru consiliul local, consiliul judeţean şi respectiv pentru primar).** Alte prevederi legale stabilesc înscrierea pe liste speciale a militarilor în termen, precum şi înscrierea la cerere pe o listă electorală suplimentară a cetăţenilor care şi-au stabilit reşedinţa într-o altă localitate decît aceea unde îşi au domiciliul, dacă locuiesc în această localitate de cel puţin 6 luni.

Textele legale referitoare la această înscriere au fost considerate neconstituţionale de către 54 de deputaţi, care au sesizat Curtea Constituţională. În 11 aprilie, Curtea a decis că aceste texte de lege sînt constituţionale, deoarece nu restrîng posibilităţile de exercitare a dreptului de vot, ci chiar le multiplică.

Importante pentru procesul electoral sînt şi elementele de noutate, prevăzute în modificarea Legii nr. 69 privind administraţia publică locală, completări apărute tot din data de 13 aprilie. **Astfel, demiterea primarului se va realiza la propunerea prefectului şi numai dacă există o hotărîre judecătorească prin care au fost anulate anumite acte, neconstituţionale, emise de primar cu rea-credinţă.**

Alegerile locale au fost stabilite de către Guvern pe 2 iunie, a anunţat Octav Cozmîncă, şeful Direcţiei Administraţiei Publice Locale, **campania electorală începînd pe data de 19 aprilie, cu 45 de zile înaintea datei alegerilor, conform legii. Cel de-al doilea tur de scrutin se va desfăşura eventual la 16 iunie.** Legea permite şi un al treilea tur de scrutin dacă participarea la vot a electoratului nu a fost de cel puţin 50%.

Pentru desfăşurarea alegerilor, finanţarea la nivel central (de aproximativ două miliarde lei) va fi asigurată din fondul la dispoziţia Guvernului, iar la nivel local cheltuielile (de circa 15 miliarde lei) vor fi suportate din bugetele unităţilor administrativ-teritoriale.

Campania electorală va fi subvenţionată de persoane juridice ori de persoane fizice prin intermediul unui mandatar financiar, care răspunde solidar cu partidul politic, alianţa politică sau alianţa electorală care l-a desemnat, de legalitatea cheltuielilor efectuate din subvenţiile acordate. **Legea interzice primirea de fonduri din străinătate, iar subvenţiile interne trebuie declarate public.**

Accesul gratuit la serviciile publice de radiodifuziune şi de televiziune, inclusiv la cele ale studiourilor teritoriale, este garantat partidelor parlamentare, alianţelor politice şi alianţelor electorale pentru popularizarea platformelor lor politice. Partidele neparlamentare, alianţele politice şi alianţele electorale au acces gratuit la serviciile publice teritoriale de radiodifuziune şi televiziune numai în măsura în care depun liste de candidaţi în minimum 50% din circumscripţiile electorale de pe cuprinsul unui judeţ ce intră în raza de acoperire a studiourilor teritoriale respective. Totodată, aceste din urmă partide şi alianţe au acces la serviciile naţionale de radiodifuziune şi de televiziune dacă depun liste complete de candidaţi în cel puţin 50% din circumscripţiile electorale din 15 judeţe. Organizaţiile minorităţilor naţionale beneficiază de acelaşi acces dacă participă în alegeri cu liste de candidaţi în circumscripţiile electorale din judeţe, în mod proporţional cu ponderea lor în totalul populaţiei judeţului respectiv al României.

Legea conţine unele completări referitoare la atribuţiile birourilor electorale judeţene, ale birourilor electorale de circumscripţie, ale birourilor electorale ale secţiilor de votare, precum şi ale Biroului Electoral Central; propunerea candidaturilor; acreditarea observatorilor interni (de către birourile electorale judeţene) şi a celor externi (de către Biroul Electoral Central, la propunerea Ministerului Afacerilor Externe).

MADIS UNGUREANU

VICTOR BÂRSAN
RADU FILIPESCU

Schimbări recente în situaţia grupului Ilaşcu

An electoral în Moldova

Revenirea grupului Ilaşcu în atenţia politicienilor de la Chişinău are loc într-o perioadă în care situaţia politică din Republica Moldova cunoaşte o complexitate fără precedent.

1996 este an electoral pentru ţara de peste Prut. Alegerile vor pune electoratul în faţa alegerii Vest–Est: în situaţia în care în Rusia forţele ultranaţionaliste, pro-totalitare sînt în ascensiune, aceasta înseamnă alegerea între democraţie şi dictatură. Dacă forţele „pro-Est" (agrarienii, comuniştii, Edinstvo [Unitate]) se dovedesc grupate, colaborează şi vor prezenta un candidat unic, forţele „pro-Vest" sînt fărîmiţate şi slăbite de lupte interne. Se conturează cel puţin trei candidaţi la preşedinţie ale forţelor „pro-Vest": Mircea Snegur, Valeriu Matei şi Iurie Roşca. Mircea Snegur este supus unor atacuri foarte puternice, adesea neloiale, din partea executivului şi legislativului. Ceilalţi doi candidaţi – sau forţele politice care îi reprezintă – se atacă virulent, mărind confuzia electoratului. În special personalităţile Frontului Popular duc o campanie dură, de „demascări" şi acuzaţii, adresate foştilor coechipieri din anii '89–'91. E greu de crezut că asemenea acţiuni vor avea altă consecinţă decît erodarea electoratului unicului candidat „pro-Vest" cu oarecari perspective de cîştig, Mircea Snegur. Totodată, un discurs agresiv şi acuzator pe tema grupului Ilaşcu, cu accente unioniste, în măsură de a produce îndepărtarea electoratului rusofon (circa 33%), nu poate stimula eforturile preşedintelui Snegur de a obţine graţierea prizonierilor.

În această situaţie, singura modalitate de a creşte şansele de eliberare a celor patru arestaţi este maxima depolitizare a cazului Ilaşcu. Abordarea eliberării lor ca o simplă chestiune de drepturile omului, de reparaţie parţială acordată unor persoane care au suferit o nedreptate, poate duce la îmbunătăţirea climatului politic la Chişinău şi la o detensionare a relaţiilor cu Tiraspolul. Eliberarea lor trebuie să fie urgentă şi necondiţionată. Este inacceptabil punctul de vedere conform căruia eliberarea arestaţilor este o etapă a rezolvării diferendumului transnistrean – şi nu poate avea loc decît sincronizat cu realizarea diferitelor acorduri între Chişinău şi Tiraspol.

Aceste cîteva luni – în care Snegur şi Elţîn sînt încă preşedinţi – trebuie folosite pentru eliberarea arestaţilor. Ocazia cea mai bună ar fi plănuita întîlnire Snegur-Elţîn-Kucima, cu participarea lui Smirnov, din 16 mai 1996. Toţi factorii de influenţă ar trebui direcţionaţi pentru realizarea eliberării în acest context.

Intervenţia preşedintelui Snegur

La începutul lunii aprilie, situaţia grupului Ilaşcu a revenit, după o lungă absenţă, pe agenda discuţiilor oamenilor politici de la Chişinău.

Astfel, la întîlnirea dintre Petru Lucinschi, preşedintele Parlamentului Republicii Moldova, şi Serghei Krîlov, ministru adjunct al Afacerilor Externe al Federaţiei Ruse, au fost discutate *„modalităţile pentru eliberarea din detenţie a grupului de deţinuţi politici în frunte cu Ilie Ilaşcu. Preşedintele Parlamentului a accentuat necesitatea de a intensifica eforturile comune ale părţilor, inclusiv ale Federaţiei Ruse, ca mediator în acest conflict, orientate spre eliberarea deţinuţilor"*.

O adevărată surpriză a constituit-o întîlnirea dintre preşedintele Republicii Moldova, Mircea Snegur, şi preşedintele de facto de la Tiraspol, Igor Smirnov, din 8 aprilie. Într-adevăr, această întîlnire nu era prevăzută pe agenda stabilită anterior: data programată pentru dialog era 24 aprilie. Consilierul prezidenţial Victor Josu a explicat această întîlnire ca o dovadă a eforturilor de a menţine o atmosferă de încredere în dialogul politic cu Tiraspolul. În schimb, surse din Tiraspol au declarat că scopul real al vizitei lui Snegur la Tiraspol a fost acela de a pregăti întîlnirea la nivel înalt cu preşedinţii rus şi ucrainean.

În comunicatul de presă al Preşedinţiei Moldovei se spune, printre altele, că *„au fost examinate doleanţele exprimate atît de populaţia Republicii Moldova, cît şi de cea din Transnistria privind graţierea participanţilor la acţiunile militare din anul 1992. Preşedintele Republicii Moldova, Mircea Snegur, a remis adresarea cu privire la graţierea grupului Ilaşcu"*. Următoarea întîlnire dintre cei doi oameni politici va avea loc la Chişinău, în ziua de 24 aprilie 1996.

Este pentru prima dată cînd preşedintele Snegur adresează lui Igor Smirnov o asemenea cerere. O zi mai tîrziu, în întîlnirea cu Guy de Val, şeful Direcţiei Afacerilor Juridice de la Consiliul Europei, Mircea Snegur i-a declarat că, în urma demersului său, *„s-a făcut un pas sigur ce va apropia ora eliberării deţinuţilor politici din grupul Ilaşcu"*.

Presupusa întîlnire dintre Snegur, Kucima şi Elţîn, cu participarea lui Smirnov, ar putea avea loc la 16 mai, în ajunul summit-ului CSI de la Moscova. Petre Dascăl a declarat că Chişinăul speră că la această întîlnire se va semna *„un document tranzitoriu"*, care ar consemna stadiul actual de soluţionare a diferendumului din raioanele din stînga Nistrului.

Interviu cu MICHAEL WYGANT, şeful misiunii OSCE din Republica Moldova

Timp de aproape 4 ani, contactele dintre Chişinău şi Tiraspol nu au luat în discuţie situaţia grupului Ilaşcu. Constatînd blocajul total care există în Moldova în privinţa eliberării arestaţilor, mai multe organizaţii neguvernamentale din România au încercat să valorifice singura cale ce părea posibilă – reconsiderarea procesului, cu participarea unor organisme internaţionale. Cea mai simplă metodă compatibilă cu poziţia liderilor de la Tiraspol este rejudecarea procesului într-o ţară neutră, neimplicată în conflictul dintre Republica Moldova şi separatiştii transnistreni. Transferarea efectivă a procesului ar urma să se facă prin intermediul OSCE.

În scopul cunoaşterii exacte a poziţiei OSCE în această chestiune, delegaţia GDS care a vizitat Republica Moldova pentru evaluarea realistă a situaţiei grupului Ilaşcu a solicitat un interviu şefului misiunii OSCE la Chişinău, d-l Michael Wygant.

Cunoaşteţi cazul Ilaşcu?

Sînt foarte familiarizat cu această chestiune. Misiunea OSCE în Moldova s-a implicat în această problemă încă din momentul instalării sale aici, în 1993.

Care este părerea dv., ca reprezentant al OSCE, despre acest caz?

Există un raport detaliat al Biroului pentru Instituţii Democratice şi Drepturile Omului al OSCE, referitor la procesul d-lui Ilaşcu şi al celorlalţi. Raportul este critic în legătură cu condiţiile în care s-a desfăşurat procesul, cu legalitatea lui şi cu un număr important de aspecte juridice. Raportul este public şi vi-l putem pune la dispoziţie.

E vorba de raportul întocmit de d-l Andrej Rzeplinski?

Da.

Aşadar, raportul este însuşit de OSCE, de dv. şi reprezintă totodată şi părerea dv.?

Da.

Ţinînd seama de poziţia liderilor de la Tiraspol, aşa cum a fost exprimată, de exemplu, de d-l Mărăcuţă la întîlnirea din 15 decembrie 1995, dar şi anterior, cu alte ocazii, şi bazîndu-ne pe concluziile raportului d-lui Rzeplinski, mai multe organizaţii pentru apărarea drepturilor omului au propus rejudecarea procesului Ilaşcu într-o ţară neutră. Care este poziţia misiunii OSCE în această chestiune?

Cunosc aceste demersuri. Vreau să precizez mai întîi că misiunea OSCE

este îngrijorată de modul în care a avut loc procesul şi de condiţiile de detenţie ale celor 4 arestaţi. Cred că acum este foarte important ca observatori internaţionali imparţiali să poată ajunge fără piedici la d-l Ilaşcu şi la ceilalţi deţinuţi. Ştiu că, pe parcursul anului 1994, reprezentanţi ai Crucii Roşii i-au putut vedea pe arestaţi de cîteva ori, dar ştiu totodată că, de la sfîrşitul anului 1994 şi pe toată durata şederii mele aici – eu mă aflu aici din mai 1995 –, autorităţile de la Tiraspol nu au permis, din păcate, reprezentanţilor Comitetului Internaţional al Crucii Roşii să îl viziteze pe Ilaşcu. Am avut o serie de întîlniri cu d-l Smirnov şi cu alţi lideri din Tiraspol şi le-am cerut să permită reprezentanţilor Comitetului Internaţional al Crucii Roşii întîlniri repetate, periodice cu arestaţii – şi urmăm în continuare aceeaşi linie. Avem anumite indicii că autorităţile de la Tiraspol vor permite în curînd reprezentanţilor Crucii Roşii să-i viziteze pe deţinuţi. Nu sîntem absolut siguri, dar credem, totuşi, că am reuşit să le schimbăm poziţia.

Dacă o ţară neutră ar fi dispusă să preia rejudecarea procesului pe teritoriul său, OSCE ar fi dispusă să asigure medierea necesară pentru realizarea practică a acestei proceduri?

Ceea ce îşi propune OSCE este de a facilita o înţelegere între guvernul Republicii Moldova şi autorităţile de la Tiraspol, spre rezolvarea acestui caz. Poate că rejudecarea procesului într-o altă ţară ar fi o soluţie. Altă soluţie ar fi o amnistiere pentru persoanele implicate în confruntările din 1992, care ar include şi grupul celor patru.

Dar grupul Ilaşcu nu a participat la conflictul armat.

Ei sînt acuzaţi de acţiuni în legătură cu conflictul. Parlamentul Republicii Moldova a dat o lege prin care au fost amnistiaţi toţi participanţii la conflictul armat, inclusiv cei implicaţi în Găgăuzia. Există speranţe că legislativul de la Tiraspol va da în curînd o lege similară. Vreau să subliniez că, în mod esenţial, poziţia OSCE este aceea a unui mediator care ar realiza o înţelegere politică a părţilor, în care s-ar rezolva problema arestaţilor. Noi urmărim înţelegerea în genere, nu o variantă concretă de înţelegere.

Desigur că ideea judecării procesului într-o altă ţară duce la o procedură complicată, iar noi, ca şi opinia publică din România şi Republica Moldova, am fi bucuroşi dacă s-ar găsi o soluţie mai simplă, de exemplu amnistierea de care era vorba în ultima întîlnire Snegur-Smirnov. Noi am propus soluţia „terţei părţi" în disperare de cauză, în situaţia în care orice mecanism local este blocat.

Aveţi dreptate cînd spuneţi că problema judecării procesului într-o altă ţară este foarte complicată, căci s-ar pune problema statutului legal al unui asemenea proces. Este totodată dificil de a invoca probele legate de evenimente care au avut loc cu 4 ani în urmă; este problema martorilor şi a celorlalte persoane implicate. Apoi, dacă vinovăţia ar fi dovedită, se pune problema procedurii de îndeplinire a sentinţei.

Situaţia învăţămîntului în limba română în Transnistria intră printre preocupările misiunii?

Desigur, sîntem interesaţi în această chestiune. Este un domeniu în care colega mea Brigitte Mihok a lucrat mult. Sîntem pentru principiul general conform căruia copiii trebuie să înveţe folosind limba şi alfabetul pe care părinţii şi copiii îl consideră a fi cele mai adecvate pentru copii; copiii trebuie puşi pe primul loc. Poziţia autorităţilor Transnistriei este că copiii pot învăţa în orice limbă, dar în şcoli private; acum, un număr de şcoli, cu ajutorul guvernului Republicii Moldova, încearcă se orienteze pe această cale.

Vreau să vă asigur că opinia publică din România urmăreşte cu deosebit interes activitatea misiunii OSCE din Chişinău, iar o bună parte din speranţele noastre de stabilizare a situaţiei în regiune sînt legate de organizaţia dv.

Vă mulţumesc şi cred că, dacă am compara situaţia de acum cu cea din 1993 – cînd s-a instalat aici misiunea –, am constata că diferenţele de poziţie dintre cele două maluri s-au diminuat. Malurile s-au apropiat, dacă putem spune astfel. Ţin totodată să vă asigur că rămînem foarte preocupaţi de problema grupului Ilaşcu. Ea constituie unul dintre subiectele noastre principale.

Starea arestaţilor

După cum au declarat soţiile lor, starea sănătăţii arestaţilor este staţionară. Moralul lor este însă în continuă scădere. Ei sînt decepţionaţi să constate că, în ciuda tuturor promisiunilor, situaţia lor rămîne neschimbată. Ilaşcu a acuzat dureri de picioare, dureri reumatice, dureri de piept (conform declaraţiilor d-nei Nina Ilaşcu).

Ilaşcu a primit un număr mare de scrisori din România. Acestea i-au fost aduse de către gardieni, toate odată, cu puţin înaintea vizitei soţiei, deşi probail că ele sosiseră de-a lungul mai multor săptămîni. Aceste scrisori de încurajare au constituit un puternic sprijin moral. Ilaşcu a transmis mulţumirile cele mai călduroase celor care i-au scris şi celor care se gîndesc la el şi la colegii lui de detenţie.

De asemenea, Ilaşcu a transmis mulţumiri P.F. Teoctist, Patriarhul BOR, pentru rugăciunile făcute pentru el şi pentru ceilalţi arestaţi, postulul de radio Bucureşti, şi d-rei Anca Florea în mod special.

Bucureşti, 20 aprilie 1996

Fragmente din Comunicatul de presă. Editarea şi subtitlurile aparţin redacţiei.

RALUCA STROE-BRUMARIU

Bugetul pe 1996

PARLAMENT

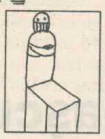

mai generos cu serviciile speciale decît cu sănătatea şi cultura

• Miercuri 17 aprilie, parlamentarii PDSR şi PUNR au respins din nou candidaturile lui Ion Caramitru (propus de PNŢCD), Radu F. Alexandru (PD) şi Ileana Vulpescu (din partea PRM) pentru Consiliul de Administraţie al Televiziunii. Ion Solcanu declară că PDSR îşi va da votul pentru toţi cei trei candidaţi doar în schimbul desemnării unui preşedinte al TVR propus de el.

• Camera Deputaţilor a adoptat săptămîna trecută Legea privind salarizarea magistraţilor şi Legea privind salarizarea judecătorilor de la Curtea Supremă de Justiţie.

• Cu 245 de voturi pentru şi doar 168 împotrivă, Parlamentul a adoptat miercuri 17 aprilie bugetul de stat pe 1996. Sănătatea, cultura, învăţămîntul, cercetarea şi apărarea naţională se văd nevoite din nou să se descurce cu bani puţini. În schimb, subvenţiile în economie se menţin şi în acest an la un nivel ridicat – 1.731,4 miliarde lei, cifră ce se apropie de jumătatea bugetului alocat pentru tot sectorul economic.

În ciuda numărului relativ mare de amendamente discutate, proiectul nu a suferit nici o modificare esenţială, suplimentările – minime, de altfel – fiind realizate prin transferuri de la un capitol de cheltuieli la altul sau de la un minister la altul. Academia Română, de pildă, căreia i-au fost alocate aproape 42 miliarde lei, a mai primit prin transfer de la Ministerul Cercetării şi Tehnologiei două miliarde pentru editarea de dicţionare şi enciclopedii. Activităţii de cercetare-dezvoltare i-au fost alocate 518,1 miliarde lei. Bugetele locale vor primi de la bugetul de stat 1.641 miliarde lei, Parlamentul stabilind ca o parte din impozitul pe salariu să rămînă de asemenea la bugetele locale. Sumele provenite din transferuri şi impozite pe salarii reprezintă, potrivit proiectului, 62% din fondul bugetelor locale, restul urmînd să fie acoperit din venituri proprii (taxe şi impozite locale, amenzi).

În sfîrşit, SRI-ului îi sînt alocate 245.377.196.000, SPP-ului 28.433.275.000 şi misteriosului Serviciu de Telecomunicaţii Speciale 34.382.399.000. Pentru a avea un termen de comparaţie, să mai spunem că Ministerul Tineretului şi Sportului primeşte de la buget doar 62.930.000.000, iar Ministerul Culturii 150.964.585.000 lei. Fondul personal al preşedintelui Iliescu a fost stabilit la 150 milioane lei, cel al lui Oliviu Gherman la 120 milioane şi cel al preşedintelui Camerei Deputaţilor, Adrian Năstase, la 100 milioane lei.

C.V. Tudor şi-a pierdut imunitatea parlamentară

• După 6 ore de dezbateri în spatele uşilor închise, Senatul a decis cu 85 de voturi pentru şi 39 împotrivă ridicarea imunităţii parlamentare a senatorului Corneliu Vadim Tudor. Decizia a fost luată la limită, cu doar 3 voturi peste numărul minim necesar prevăzut în regulamentul Senatului. Din cele 11 dosare pe baza cărora Ministerul Justiţiei a înaintat Senatului cererea de ridicare a imunităţii, 10 au ca obiect calomnierea unor personalităţi ale vieţii politice şi culturale. Cel de-al 11-lea dosar conţine acuzaţiile aduse preşedintelui Iliescu şi directorului SRI, Virgil Măgureanu, în paginile revistei *România Mare* şi este încadrat la ofensă adusă autorităţii.

„A fost o farsă politică, o înscenare odioasă a celor care au umplut ţara de sînge în Decembrie 1989. Mie personal mi s-a făcut însă un imens serviciu electoral", a declarat C.V. Tudor ziariştilor după anunţarea verdictului.

Decizia Senatului deschide drumul acţiunilor judecătoreşti împotriva liderului PRM, care ar putea fi scos din cursa pentru alegerile generale şi prezidenţiale doar dacă împotriva să s-ar emite o hotărîre judecătorească definitivă şi irevocabilă.

Timpul pînă la alegeri însă este insuficient pentru a se parcurge toate etapele necesare unui proces penal, mai ales că în lunile iulie şi august judecătorii se află în vacanţă. Dacă C.V. Tudor nu va fi condamnat pînă la alegeri şi va reuşi să ocupe un loc în Parlament, pentru continuarea proceselor va trebui să i se ridice încă o dată imunitatea.

RODICA CHELARU

Biroul Electoral Central

• Procedura de desemnare a celor şapte judecători care compun Biroul Electoral Central pentru alegerile locale s-a făcut la vedere. Preşedintele Curţii, **Gheorghe Uglean**, a citit numele celor 42 de judecători, care au fost introduse apoi în cinci urne, corespunzătoare cu numărul secţiilor de la Curtea Supremă. Deşi legea prevede că toţi judecătorii sînt eligibili pentru Biroul Electoral Central, Gheorghe Uglean a declarat că nici unul dintre cei şapte membri ai conducerii Curţii nu va figura pe listă. Propunerea a fost contestată de unul dintre judecători şi urmează a fi soluţionată în două zile. Cine sînt cei şapte judecători de care va depinde, între altele, soarta validării tuturor candidaturilor în alegerile locale? **Dumitru Gazetovici**, judecător la Secţia civilă, fost adjunct al procurorului general înainte de 1989. El a făcut parte din Biroul Electoral Central şi la alegerile din 1992. **Vasile Boroi**, judecător la Secţia penală, şi colegul său de secţie, **Emil Gherghuţ**. **Viorel Anghel**, judecător la secţia Contencios Administrativ, **Benedict Sîrbu**, de la comercială şi **Gheorghe Toader** de la Secţia militară. Preşedinte al Biroului Electoral Central a fost ales **Adrian Niţoiu**, cunoscut mai ales ca şreşedinte al completului care a judecat lotul Tudor Postelnicu, Dumitru Dincă, Manea Mănescu din fostul CPEx.

Despre Adrian Niţoiu presa scria că, locuind într-o casă naţionalizată, a votat totuşi în favoarea schimbării jurisprudenţei Curţii Supreme în materie de case naţionalizate. Adică a acceptat virajul la 180 de grade al practicii de pînă atunci a Curţii Supreme, care dăduse cîştig de cauză proprietarilor de drept ai imobilelor naţionalizate.

L-am întrebat pe Adrian Niţoiu dacă se aşteaptă să fie contestat: *Nu. De ce? Nu aveţi nici un motiv? Nu. Ce motiv? Vă dau eu unul din presă: locuiţi într-o casă naţionalizată. Şi?! Ce legătură are asta cu alegerile?*

• Alegerea celor şapte judecători membri ai Biroului Electoral Central a fost precedată de numiri în funcţia de judecător a unor persoane despre care surse din CSJ susţin că ar fi apropiate Puterii. Între acestea, **Niculina Iorgovan**, soţia lui Antonie Iorgovan, judecător la Curtea Constituţională. Apoi, **Lucica Popescu**, soţia lui Gioni Popescu, adjunct al directorului SRI. Alături de ele, **Margareta Teodorescu**, soţia procurorului adjunct al Republicii. Nu în ultimul rînd, **Alexandrina Cochinescu**, soţia unuia dintre membrii conducerii Curţii de Conturi. Potrivit unor judecători ai Curţii Supreme, aceste numiri de ultimă oră sînt considerate de-a dreptul bizare. Nici una dintre persoanele nou numite n-a ieşit însă la extragerea din urnă pentru Biroul Electoral Central.

Text transmis de BBC

Consiliul Europei

Adunarea Parlamentară – Strasbourg, 22–26 aprilie 1996

Cererea de aderare a Croaţiei, punerea în aplicare a Acordurilor de la Dayton pentru pace în Bosnia-Herţegovina şi respectarea de către Turcia a angajamentelelor privind reformele constituţionale şi legislative vor fi punctele forte ale Sesiunii de primăvară a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (22–26 aprilie 1996).

Preşedintele Ucrainei, Leonid Kucima, s-a adresat parlamentarilor marţi 23 aprilie, la ora 11.45. Ministrul ungar al Transporturilor, Lotz Károly, a intervenit în dezbaterea despre Conferinţa Europeană a miniştrilor Transporturilor (CEMT) în calitate de preşedinte al Consiliului de Miniştri al CEMT (marţi 23 aprilie, ora 15). Cornelio Sommaruga, preşedinte al Comitetului Internaţional al Crucii Roşii (CICR), va lua cuvîntul în cursul dezbaterii privind activităţile CICR pe perioada 1992–1995 (miercuri 24 aprilie, după-amiaza).

Ministrul danez al Afacerilor Externe şi preşedinte în exerciţiu al Comitetului de Miniştri, Niels Helveg Petersen, îşi va prezenta comunicarea în cadrul întrunirii miercuri 24 aprilie, ora 15.

Ziua de joi 25 aprilie va fi consacrată în întregime dezbaterii privind aplicarea Acordurilor de la Dayton, dezbatere la care au fost invitaţi reprezentanţi ai mai multor instituţii care exercită responsabilităţi în acest cadru (ONU, UE, OSCE, Tribunalul Penal Internaţional etc.).

În cadrul întrunirii se vor dezbate, printre altele, următoarele probleme:

• Carta Europeană a spaţiului rural (marţi 23 aprilie, după-amiaza);

• Parlamentele şi evaluarea opţiunilor ştiinţifice şi tehnologice (vineri 26 aprilie, ora 11.30);

• Procedura examinării candidaturilor la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (luni 22 aprilie, după-amiază). **(E.O.)**

INSTITUTUL EUROPEAN
Str. Cronicar Mustea nr. 17
C.P.: 161 • cod 6600 • Iaşi

În colecţia
Didactica
au apărut:

• C. PAIDOS *Gramatica limbii engleze (vol. 1-3)*
• ANDREI BANTAŞ *English for Advanced Students*

în pregătire:

• MIHAELA CHILĂRESCU, CONSTANTIN PAIDOS *Engleza pentru performanţă*
• ALEXANDRA CORNILESCU, IOAN ICLEZAN-DUMITRIU *Gramatica practică a limbii engleze*
• FLORIN BRATU *Franceza pentru performanţă*
• W.DECOO, SANDA ARDELEANU *Gramatica limbii franceze*

Comenzi şi informaţii la sediul Editurii:
Tel. 032-127311 • Tel.-FAX: 032-230197

RĂSVAN POPESCU

Cum au ajuns minerii la Cannes

FILM

La 25 de ani am aterizat în Valea Jiului dintr-un soi de romantism deplasat. Mă gîndeam la prostii: să mă confrunt cu mari greutăţi şi să-i asigur proaspetei mele familii un venit substanţial. Mi-au ieşit amîndouă. Nu s-a uitat nimeni la diploma mea de inginer geolog, era chiar inflaţie de aşa ceva; în schimb, era nevoie de ingineri mineri, aşa că am primit o normă întreagă sub pămînt, ceea ce mi-a adus banii şi condiţia de miner.

Dar ce mai contează cum am ajuns acolo? Ei bine, ani de zile, vreau să spun după ce am plecat, mi-a fost rău. Foarte rău. Căram după mine imagini de care nu puteam scăpa. Fragmente dintr-o lume fără cer, unde rîcîiau pămîntul oameni cumsecade, care beau pînă şi spirt medicinal, fără să priceapă de ce. Şi care, întrebaţi prin surprindere cît fac 5x5, cel mai adesea nu nimereau. Oameni capabili de mineriade. Capabili să tîrască femeile de păr dacă le cere Ion Iliescu al lor. Aici sfîrşeşte realitatea şi începe *Subomul*. Aşa s-a chemat povestirea care a inspirat filmul d-lui Pintilie. Aşa am intitulat iniţial şi scenariul, dar, din raţiuni diferite, a ajuns la Cannes sub numele de *Sezonul nunţilor*. Subomul este o ficţiune. Este primul produs perfect, cristalin, al unui sistem dezumanizant. Gîndiţi-vă că un miner se adaptează treptat la viaţa subpămînteană: după 20 de ani, cînd iese la pensie, aproape că vede în întuneric. Dar dacă nu s-ar opri aici? Ce ar deveni în 30, în 40, în 50 de ani?

Subomul nu e un monstru. E o victimă. El refuză să mai iasă la lumină, s-a adaptat acolo sub pămînt. A refăcut scara evoluţiei invers, către omul cavernelor. De aceea sper să nu inspire decît compasiune: şi să doară cum m-a durut pe mine pînă l-am scris.

Acum mă simt ceva mai bine. Mai mult de atît nu ştiu ce să fac...

Mult timp m-am întrebat de ce spaţiul acela dantesc nu s-a răzbunat mai demult pe hîrtie. Sigur, exista povestirea lui Geo Bogza *Sfîrşitul lui Iacob Onisia*, ecranizată de Mircea Daneliuc. În paranteză fie spus, acolo am văzut-ope Cecilia Bîrbora în rolul unei fete de miner, îi venea ca turnat; aşa că atunci cînd d-l Pintilie m-a întrebat pe cine văd în principalul rol feminin, am zis că pe ea.

Dar să închidem paranteza. *Iacob* trece tangent cu adevărul vieţii în subpămînt. Nu pe lîngă, însă tangent. Şi nu-i vina lui Daneliuc, poate nici a lui Bogza. Bogza n-a trăit acolo, dedesubt. Lui i s-a povestit sfîrşitul minerului Iacob Onisia. Bogza a coborît în subteran ca reporter, desigur, un reporter de excepţie; oricum n-ajunge.

Dar I.D. Sîrbu? Avea de o sută de ori talentul lui Bogza şi cînd a ieşit din puşcăriile comuniste a lucrat ca simplu vagonetar, vreau să zic ajutor-miner. Şi a scris *Adio, Europa*, *Lupul şi Catedrala*, altele. De ce n-a scris SUBOMUL? Nu l-a văzut? Poate spun o mare tîmpenie, dar eu cred că l-a văzut şi nu l-a recunoscut. I.D. Sîrbu era născut în Valea Jiului. Poate că i se părea... normală.

Eu veneam din afară. Cînd am coborît în subpămînt, parcă am primit o lovitură în moalele capului. Pînă azi am trăit cu un singur gînd: să dau şi eu. Aşa am scris filmul ăsta. Îmi dau seama că la urma urmei nu-i decît un film. La toamnă, o dată cu premiera, am să reiau totul la scara unui roman, îl tipăreşte d-l Liiceanu. Ei şi? Condiţia inumană pe care am cunoscut-o în subpămînt nu se va schimba. Dar măcar nu am acceptat-o...

Sezonul nunţilor

O producţie româno-franceză. Film selecţionat la Festivalul de la Cannes, 9–21 mai 1996. Inspirat de povestea ***Subomul*** de Răsvan Popescu (Editura Expres – 1993)

Scenariul – Răsvan Popescu şi Lucian Pintilie

Regia – Lucian Pintilie

Imaginea – Călin Ghibu

cu: Răzvan Vasilescu, Cecilia Bîrbora, Victor Rebengiuc, Dorel Vişan, Şerban Ionescu, Ion Fiscuteanu, Florin Călinescu.

La toamnă, pe ecranele din România şi Franţa.

Pe cine deranjează Gabriel Liiceanu?

● În *România liberă* (luni 8 aprilie a.c.) a apărut un „Apel către Gabriel Liiceanu", semnat de 21 de cunoscuţi scriitori români. Ei îl acuză pe directorul editurii Humanitas că ar împiedica difuzarea în Franţa a operei lui Lucian Blaga, al cărei copyright îl deţine. Citäm din apel: *„un poet şi traducător renumit, Serge Fauchereau, a tălmăcit în franceză cîteva zeci de poeme, a găsit un editor şi vi s-a adresat Dumneavoastră, cerîndu-vă, aşa cum se cuvine, dreptul de-a publica, pe care-l deţineţi de la urmaşii marelui poet. Dumneavoastră, Domnule Gabriel Liiceanu, l-aţi refuzat, împiedicînd astfel apariţia şi difuzarea poemelor în Franţa"*. Acest refuz al lui Gabriel Liiceanu este comparat cu practicile comuniste: *„În anii '50, Lucian Blaga a fost propus de către italieni pentru premiul Nobel, iar autorităţile comuniste au făcut tot ce le-a stat în putinţă pentru a împiedica realizarea acestei propuneri"*. Semnatarii apelului sînt: Nicolae Balotă, Nicolae Breban, Ioan Buduca, Gabriel Dimisianu, V. Fanache, Florin Iaru, Adrian Marino, Ioan Moldovan, Costache Olăreanu, Z. Ornea, Marta Petreu, Adrian Popescu, Ion Pop, Florin Socoie, Traian Ştef, Dumitru Ţepeneag, Laurenţiu Ulici, Ion Vartic, Alexandru Vlad, George Vulturescu, Mircea Zaciu.

● Acuzele din Apelul celor 21 sînt reluate în ziua următoare în emisiunea „Cu cărţile pe faţă" (realizator Cătălin Ţîrlea), de pe programul 2 al TVR (publicată în *Adevărul literar şi artistic*, nr. 314/14 apr.), prin gura d-lui Dumitru Ţepeneag. Acesta, care pare să fi fost iniţiatorul întregii acţiuni îndreptate împotriva lui Gabriel Liiceanu, vine cu argumente fanteziste: Gabriel Liiceanu ar avea ciudă pe gloria postumă a lui Blaga, de aceea se împotriveşte publicării lui în Franţa. El îl acuză, de asemenea, pe directorul editurii Humanitas că ar fi fost membru al Partidului Comunist şi spune despre acesta că e un om prost. Pe parcursul emisiunii lucrurile s-au lămurit, dar nu în sensul aşteptat de d-l Ţepeneag: editura franceză dornică să publice poemele lui Blaga s-a dovedit a fi o obscură editură din Alba Iulia, al cărei nume nici nu a putut fi stabilit cu precizie de către participanţii la emisiune. Iar cererea de publicare a poemelor lui Blaga la această editură ar fi fost făcută telefonic de către un senator PDSR de Sebeş.

● În *România liberă* din 17 aprilie a.c., Gabriel Liiceanu răspunde apelului celor 21, arătînd că toate acuzele sînt o pură invenţie şi o calomnie. *„Nici domnul Fauchereau şi nici vreun editor francez nu mi s-au adresat vreodată şi, în consecinţă, nu mi-au cerut niciodată nimic. De vreme ce nu mi s-au adresat niciodată şi de vreme ce nu mi-au cerut nimic, nu aveam cum să-i refuz. (...) Precizez, de asemenea, că editura pariziană Somogy, de care a pomenit la un moment dat traducătorul francez, nu ne-a contactat niciodată şi nu şi-a manifestat niciodată intenţia de a publica un volum Blaga în franceză"*. Directorul editurii Humanitas spune că ar fi încîntat dacă o editură franceză i-ar cere acordul pentru publicarea lui Blaga în Franţa, aşa cum a fost cînd revista franceză *Sud* a dorit să publice 64 poeme de Blaga. Aceste poeme au şi apărut, de altfel, în ultimul număr al revistei franceze.

Gabriel Liiceanu răspunde şi altor acuze ce i s-au adus în emisiunea d-lui Ţîrlea: nu a fost membru al PCR; nu a cerut niciodată să facă parte din Consiliul de Administraţie al TVR, ci a fost propus pentru această funcţie de Sindicatul Liber din această instituţie. Cei 21, spune Gabriel Liiceanu, *„au produs un Apel care este expresia însăşi a acestei griji* (pentru soarta operei lui Blaga, n.n.)*; eu, la rîndul meu, ca editor, am publicat în ultimii şase ani 143.000 de exemplare purtînd pe copertă numele lui Blaga. (...) Dar, desigur, nu am pretenţia că toate acestea fac cît Apelul cutremurat al celor 21"*. De ce a fost nevoie ca directorul editurii Humanitas să se justifice, fără ca acuzatorii săi să aducă vreo probă a pretinsei sale vini, iată o întrebare la care nu putem răspunde. După cum nu putem răspunde nici la întrebarea pe care Gabriel Liiceanu şi-o pune în finalul răspunsului său: *„din aceşti 21 de oameni (...), nu s-a găsit nici măcar unul care să mă caute spre a verifica dacă nu cumva textul pe care îl semnează este o pură născocire?"*.

● În *Adevărul* din 17 aprilie a.c., Cristian Tudor Popescu scrie că, dacă ar fi vorba numai de d-l Ţepeneag, ale cărui resentimente pot fi înţelese, fiind un autor respins la publicare de editura Humanitas, cazul s-ar încheia aici. Grav este însă că Apelul este semnat de 21 de scriitori, majoritatea nume de notorietate.

● *Adevărul* din 22 aprilie a.c. publică, sub semnătura lui Mircea Iorgulescu, textul „Un deces penibil" (difuzat vineri 19 aprilie de Radio Europa Liberă). În opinia lui Mircea Iorgulescu, alegerea acestui moment pentru punerea la zid a lui Gabriel Liiceanu nu e întîmplătoare. Ea se produce *„exact în momentul în care criza cronică a consiliului de administraţie de la Televiziune s-a reacutizat. Cauza fiind chiar împotrivirea la candidatura lui Gabriel Liiceanu"*. *„Dacă în privinţa discreditării lui Gabriel Liiceanu acţiunea a fost ratată"*, constată Mircea Iorgulescu, *„s-a obţinut totuşi un rezultat notabil. Cei 21 de semnatari ai memoriului-pamflet împotriva lui Gabriel Liiceanu (...) au înmormîntat, probabil, cu această ocazie, formula memoriilor colective de protest semnate de intelectuali"*.

REVISTA PRESEI

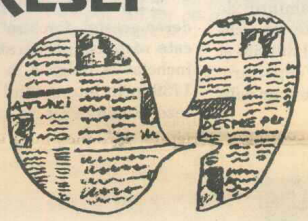

Membrii Biroului Electoral Central la alegerile locale

România liberă (luni 22 aprilie 1996) prezintă membrii Biroului Electoral Central la alegerile locale. Aceştia au fost desemnaţi prin tragere la sorţi dintre membrii Curţii Supreme de Justiţie. Procedura tragerii la sorţi a fost contestată chiar în timpul desfăşurării ei de către judecătorul Dimitrie Onica, dar Gheorghe Uglean, preşedintele CSJ, nu a luat în seamă contestaţia. Iată lista celor 7 membri BEC: ● **Generalul Adrian Nităoiu, preşedinte BEC.** A fost membru în BEC şi la alegerile locale din 1992. Adrian Nităoiu este cel care a prezidat procesul CPEx. După eliberarea lui Dincă, Bobu, Mănescu şi Postelnicu a fost avansat general de către preşedintele Iliescu. Fost deţinut politic, se pare că în închisoare ar fi făcut pactul cu comuniştii, astfel încît, la doi ani de la eliberare, a fost reintegrat în Justiţie. Aflăm că locuieşte în Cotroceni într-o vilă naţionalizată şi că mai deţine un apartament în Centrul Civic şi încă o vilă la Cornu. ● **Viorel Anghel**, considerat omul preşedintelui Iliescu. Tatăl său, ambasador în timpul regimului comunist, şi naşul său, Marin Popa, membru în Consiliul Superior al Magistraturii, au fost colegi de studii la Moscova cu preşedintele Ion Iliescu. ● **Emil Gherguţ**, fost şofer, fost bursier MAI, arestat vara trecută pentru că a fost găsit beat la volan. ● **Dumitru Gazetovici**, membru în BEC şi la alegerile locale de acum patru ani. ● **Vasile Boroi** ● **Benedict Sîrbu** ● **Gheorghe Toader**. Este singurul dintre cei 7 care nu a votat pentru admiterea recursurilor în anulare în problema caselor naţionalizate.

Ce face azi generalul Gheorghe Florică?

Cotidianul *Azi* (sîmbătă 20 aprilie 1996) publică un interviu cu generalul (r) Gheorghe Florică, fostul comisar şef al Gărzii Financiare. După eliberarea sa din funcţia de comisar şef, ca urmare a dezvăluirilor despre corupţia unor înalţi demnitari, s-a reîntors în Ministerul Apărării Naţionale. Aici a fost reîncadrat pe o funcţie necorespunzătoare cu pregătirea sa, iar ministrul Spiroiu i-a interzis să dea vreun interviu despre cele întîmplate. *„Nu puteam să stau toată ziua să citesc ziare sau regulamente"*, spune generalul Florică. Ca urmare, el a cerut să fie trecut în rezervă. Acum pregăteşte o carte în care va face publice şi alte cazuri de corupţie din sferele înalte ale Puterii. Despre conţinutul cărţii, Gheorghe Florică nu vrea să dea amănunte, cîteva nume sînt totuşi pomenite: generalul Vasile Ionel, Viorel Hrebenciuc, generalul George Ioan Dănescu.

Gheorghe Florică mai aminteşte de încercările sale repetate, pe vremea cît era în funcţie, de a vorbi cu preşedintele Iliescu şi cu premierul Văcăroiu despre cazurile de corupţie. Ion Iliescu a refuzat să-l primească vreodată, iar Nicolae Văcăroiu i-a acordat într-o zi o scurtă întrevedere, grăbit fiind să plece la dentist.

OANA ARMEANU

GRIGORE NANDRIŞ

MEMORIU I

DREPTURILE NAŢIUNII ROMÂNE ASUPRA BASARABIEI ŞI BUCOVINEI DEPORTĂRILE POPULAŢIEI ROMÂNEŞTI DIN REPUBLICA MOLDOVA ÎN URSS

Acest text a aşteptat 50 de ani pînă să ajungă la publicul românesc. Autorul său, Grigore Nandriş, este un savant român remarcabil şi un om de mare probitate morală.

Dacă destinul nu i-ar fi dat şansa să fie profesor universitar la Londra, el ar fi fost deportat în Siberia, împreună cu sora sa, Aniţa Nandriş, ale cărei memorii i-au emoţionat pe cititorii editurii Humanitas. Aniţa Nandriş este astăzi un nume de referinţă pentru victimele româneşti ale Gulagului. Tragedia ei şi a populaţiei româneşti din provinciile cedate ca urmare a Pactului Ribbentrop-Molotov şi respectul pentru adevărul istoric l-au determinat pe profesorul Grigore Nandriş să trimită Conferinţei de Pace de la Paris acest memoriu, care, din păcate, a rămas fără ecou.

Nu publicăm acest text cu intenţia de a solicita modificări de frontieră care ar complica intrarea României în NATO, ci pentru că vrem ca istoria, falsificată vreme de decenii, să fie repusă în drepturile ei.

GABRIELA ADAMEŞTEANU

Populaţia rurală română care trăieşte în regiunea situată între Prut şi Nistru (Basarabia) este actualmente dislocată cu forţa şi deportată în provinciile deşertice ale Asiei. Denunţăm în faţa lumii civilizate acest atentat etnic, care datorită consecinţelor sale se poate încadra în ceea ce se defineşte prin crimă-genocid.

Deportarea populaţiei româneşti în URSS – un atentat etnic

I. Deportarea populaţiei româneşti din teritoriul ocupat de URSS a început încă din **1940**. Ruşii au împiedicat populaţia surprinsă de invazia din 26 iunie 1940 să părăsească teritoriile străbătute de Prut şi au considerat-o ca parte integrantă a inventarului confiscat de aceştia. În faţa refuzului acestei populaţii de a se înrola în armata roşie, aceasta a fost trimisă în masă la munca forţată la minele din Donbas şi în diferite regiuni ale Asiei sau pentru întreţinerea minelor din regiunea Karelia. Scrisorile primite de la puţinii supravieţuitori ai acestei groaznice încercări afirmă că majoritatea acestor primi deportaţi şi-au pierdut acolo viaţa.

În primăvara anului **1941**, ruşii au procedat la noi deportări în masă, sub ameninţarea evenimentelor care se petreceau în apropierea frontierelor lor. De data aceasta cruzimea a fost încă şi mai mare. Capii de familie au fost despărţiţi de soţii şi de copii. Unii au fost executaţi rapid, alţii deportaţi în centre de muncă forţată. Femeile şi copiii, închişi în vagoane de mărfuri, au fost trimişi dincolo de Urali, în regiunile arctice ale Siberiei, unde au ajuns doar aceia care au putut suporta supliciul unui asemenea voiaj, care a durat cîteva luni. Supravieţuitorii sînt acum în lagăre de muncă forţată, fără a fi fost vreodată judecaţi. Toate intervenţiile autorităţilor româneşti, precum şi cele ale familiilor, adresate direct Ministerului Afacerilor Externe, au rămas fără răspuns, sub pretextul că aceşti nefericiţi au devenit cetăţeni sovietici.

În 1955, pentru a-şi termina opera începută, autorităţile statului comunist sovietic din Basarabia au decretat deportarea tineretului rural din această regiune şi îndepărtarea acestuia în colhozurile celor mai îndepărtate regiuni ale Imperiului sovietic pînă la frontierele cu Mongolia. Această crimă colectivă a fost camuflată sub termenul administrativ de *„transfer planificat al populaţiei“*.

Publicaţia *Sovietskaia Moldaviia* din Chişinău **din 31 martie 1955 publică textul acestui odios decret.**

Nici un argument economic nu poate justifica această deplasare a unei populaţii agricole – locuind într-o regiune unde nu există exces de populaţie şi lucrînd aici pămîntul de secole – în regiuni nelocuite, cu o climă şi condiţii de viaţă total diferite şi situate la mii de kilometri depărtare. Scopul acestei deportări este pur politic şi ideologic, **face parte din metodele unui partid care tratează populaţia paşnică potrivit concepţiei neguţătorilor de sclavi.**

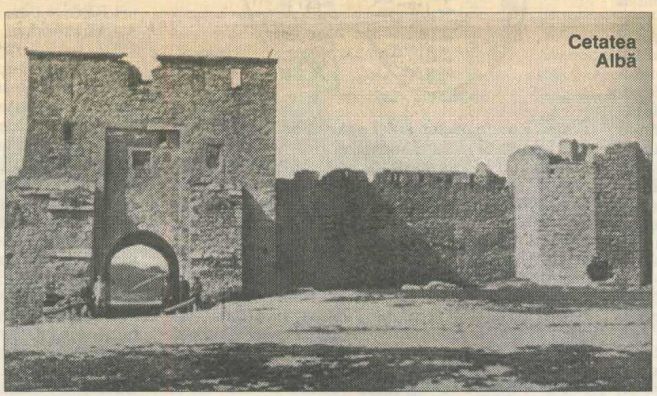

Cetatea Albă

Strategia sovietică – schimbarea forţată a componenţei etnice în teritoriile româneşti

II. Deportarea populaţiei româneşti dintre Prut şi Nistru **face parte din strategia sovietică.** Schimbarea forţată a componenţei etnice din teritoriile româneşti de la nord de Dunăre şi pînă la cursul superior al Siretului constituie o etapă a operaţiei de înaintare a ruşilor spre Constantinopol. Eforturile militare ruseşti din munţii Bucovinei în timpul primului război mondial trebuie judecate ţinînd cont de acest scop, urmărit, de asemenea, prin anexarea Bucovinei prin tratatul din 1946. În plus, simpla enumerare a **invaziilor militare ruseşti în sud-estul Europei, începînd cu 1711 pînă astăzi, pune în evidenţă scopurile imperialismului moscovit. De 12 ori în 240 de ani trupele ruseşti au invadat România,** inclusiv cînd au venit ca aliaţi (1877 şi 1916). Jafurile comise de aceste trupe au constituit un record tragic pentru istoria şi memoria generaţiilor contemporane.

Invaziile ruseşti – la fiecare generaţie

Invaziile ruseşti au avut loc la fiecare 20 de ani, astfel încît fiecare generaţie a trăit pe viu invaziile moscovite. (...) Iată aici, în ordine cronologică, invaziile imperialismului rus spre Mediterană.

1. Invazia Moldovei în 1711 se termină cu înfrîngerea lui Petru cel Mare la Prut. Prin tratatul din 11 iulie 1711, Petru cel Mare şi-a răscumpărat propria libertate şi a închis „fereastra“ spre Constantinopol.

2. Invazia din 1739 încearcă deschiderea acestei „ferestre“, dar tentativa este respinsă prin tratatul ruso-turc încheiat la Belgrad în 18 septembrie 1739, prin intermediul medierii franceze. Rusia dorea să anexeze Moldova, iar Austria Valahia. Dar intervenţia puterilor occidentale a împiedicat ca cele două puteri imperialiste să împartă poporul român, aşa cum vor face mai tîrziu cu poporul polonez. Conducătorul ocupaţiei ruseşti, generalul Munich, a sărăcit boierii printr-o spoliere metodică şi a deportat sate întregi din Moldova, pentru a popula cealaltă parte a Nistrului, ceea ce el numea *„noua Rusie“*.

3. În 1769, trupele ruseşti invadează din nou principatele române, ocupînd Iaşul şi Bucureştiul. Ecaterina a II-a se vede totuşi obligată să încheie cu turcii pacea de la Kuciuk-Kainargi, în 21 iulie 1774. Sub ameninţarea unei revolte a cazacilor de pe Don, se vede forţată să părăsească toată Moldova, inclusiv regiunea situată între Prut şi Nistru (Basarabia); dar Austria pretextează slăbiciunea Turciei, putere care oficial era suverană asupra principatelor române, şi ocupă Moldova de Nord, numită Bucovina. (...)

4. În 1787, Ecaterina a II-a anexează Crimeea şi cere sultanului să-i cedeze Basarabia. Trupele ruseşti pătrunseseră în Moldova pînă la Siret, sub conducerea lui Suvorov. În 9 ianuarie 1792, Rusia semnează cu Turcia „Tratatul de pace perpetuă“, potrivit căruia frontierele sale se mută pe Nistru, prin anexarea provinciilor poloneze situate între acest rîu şi Bug. Cîştigul a fost destul de modest, dat fiind faptul că împărăteasa renunţa în acelaşi timp la principate, unde voia să-l proclame ca „rege al Daciei“ pe favoritul său, Potemkin, mort scurt timp după aceea. Călătorul rus Struve, care a traversat Moldova în 1793, ne dă o descriere emoţionantă a modului în care oraşele Bîrlad, Focşani şi Tecuci au fost complet devastate de armatele ruseşti, iar populaţia moldovenească a fost decimată.

5. În 1806 izbucneşte al cincilea război între puterea suverană Turcia şi puterea protectoare – Rusia – care invadează din nou atît de pedepsitul teritoriu românesc. Generalul Kutuzov trece Dunărea, dar nu reuşeşte să ajungă la Constantinopol. Rusia lui Alexandru I dorea să anexeze cele două principate române, executînd astfel prevederile testamentului Ecaterinei a II-a; dar înaintarea lui Napoleon în Rusia a întărit poziţia Turciei, care a încheiat în 28 mai 1812 pacea de la Bucureşti, şi astfel invazia rusă a fost oprită la Prut. Moldova dintre Prut şi Nistru a fost botezată cu numele dinastiei valahe „Basarabia“ şi a fost ocupată de ruşi pînă în 1918, cînd a votat liber întoarcerea sa la România.

6. Prin convenţia de la Akerman din 7 octombrie 1826, act explicativ şi complementar al tratatului din 1812, sultanul Mahomed îşi asumă obligaţia în faţa ţarului Nicolae I să părăsească principatele române şi să acorde libertăţi politice supuşilor săi. Dar în decembrie 1827 izbucneşte un nou război între ruşi şi turci. **În iulie 1829, ruşii ocupă Adrianopole** şi încheie pacea din 14 septembrie 1829. Rusia obţine libera trecere prin „Strîmtori“ şi controlul gurilor Dunării. Consecinţa acestor ocupaţii ruse a fost pentru români sclavizarea ţăranilor, printr-o constituţie numită „regulamentul organic“.

7. Din acest motiv, cînd armatele ruseşti **au invadat din nou Moldova în 1848** pentru a înăbuşi mişcarea liberală a patrioţilor români, ţăranii au stricat podurile şi drumurile pentru a protesta împotriva înrobirii. În 15 septembrie, cazacii ţarului, foarte creştin, au zdrobit, sub copitele cailor un mare număr de bătrîni, femei şi copii la porţile Rîmnicului Sărat. Ruşii au ajuns la Bucureşti. Şi-au instalat taberele în Colentina. În 1849, ruşii şi turcii au semnat convenţia de la Balta Liman. Ruşii s-au retras de cealaltă parte a Prutului, dar au păstrat posesiunea din 1812 asupra Basarabiei.

8. În 1853 izbucneşte războiul Crimeii. Armatele ruseşti ocupă principatele române, ajungînd pînă la Dunăre. Au trebuit să bată în retragere, cînd francezii şi englezii au debarcat mai întîi în Dobrogea, apoi în Crimeea. (...) Prin tratatul de la Paris din 30 martie 1856, s-a redat Moldovei sudul Basarabiei, aproximativ 9.000 km pătraţi, la nord de gurile Dunării. Un lucru ce nu trebuie uitat, foarte caracteristic, este că ruşii au încercat să înşele puterile occidentale, schimbînd harta originală cu alta, menţionînd oraşul „Noul Belgrad" pe Dunăre, în locul oraşului Belgrad, situat la nordul laculuí Ialpug, locul unde fusese trasată frontiera în conferinţa de la Paris.

Palmerston a calificat această încercare dezonorantă drept *„un act de înşelăciune, total nedemn pentru o putere mare cum este Rusia"*.

9. În războiul din 1877–1878, armatele ruseşti s-au salvat de la dezastru şi de la posibilitatea de a se vedea azvîrlite în Dunăre datorită intervenţiei armatei române la Griviţa şi Plevna. Prin convenţia din 16 aprilie 1877, care garanta trupelor ruseşti libera trecere prin teritoriul românesc, ţarul îşi asuma obligaţia de *„a menţine şi a face să fie respectate drepturile politice ale Statului Român, aşa cum acestea rezultau din legile interne şi tratatele existente, precum şi a menţine şi a apăra integritatea actuală a României"*. Prin tratatul de la Berlin din 13 iulie 1878, Rusia a luat cu japca României, aliata sa de război, toată Basarabia de sud, redată de tratatul de la Paris. La protestele României, diplomaţii ruşi au răspuns că garanţia de integritate a fost concepută pentru a produce efecte în faţa altora, nu a Rusiei însăşi.

Istoria tezaurului românesc păstrat în Rusia

10. În timpul primului război mondial, românii au avut o nouă experienţă a prezenţei trupelor ruseşti aliate pe teritoriul ei. Sosite în toamna anului 1916, după invazia germană, aceste trupe dezorganizate de revoluţie s-au dedat jafurilor, au încercat să aresteze pe regele Ferdinand şi guvernul său la Iaşi; au fost respinse cu forţa peste Nistru de către trupele româneşti, care după lupte crîncene au reuşit să cureţe ţara de propriii săi aliaţi. De data aceasta, Rusia nu a putut să-şi anexeze nici un teritoriu românesc. În schimb, a reţinut tezaurul Băncii Naţionale a României, depozitat, pentru a fi la adăpost în faţa invaziei germane, în banca statului rus. S-au semnat înţelegeri prin care guvernul Rusiei, sub garanţia Onoarei şi în asentimentul puterilor aliate, s-a obligat să restituie această avere poporului român. O primă înţelegere s-a semnat în 27 decembrie 1916 şi a doua în iulie 1917, în timp ce nemţii încercau să rupă frontul la Mărăşeşti. Iată o enumerare sumară a valorilor ce se află la Moscova din 1917:

– rezerva de aur a Băncii Naţionale Române, în valoare de 314.580.456 lei;

– bijuteriile coroanei, în valoare de 10 milioane lei aur;

– tezaurul arheologic de la Pietroasa, universal cunoscută şi care cuprinde 12 piese de aur masiv de valoare inestimabilă;

Chişinău

Grigore Nandriş: Personalitate de frunte a culturii româneşti. Cunoscînd 14 limbi şi avînd temeinice cunoştinţe în domeniile învecinate, a abordat lingvistica, filologia, istoria, folclorul, istoria artelor. A publicat manuale de slavistică şi limba română, studii de specialitate. Profesor titular la Catedra de slavistică a Universităţii din Cernăuţi (1929–1940). Preşedinte al Societăţii pentru cultură şi literatură română în Bucovina (1929–1942). Profesor titular la Comparative Slavonic Philology School of Slavonic and European Studies din Londra (1948–1963).

S-a pensionat în anul 1963 cu titlul de „Professor Emeritus" şi s-a stins din viaţă la 29 martie 1968.

În condiţiile exilului, prof. Grigore Nandriş a militat pentru drepturile româneşti din Bucovina şi Basarabia, împotriva imperialismului sovietic, cu forţa argumentelor istorice.

În acest context se situează şi memoriul de faţă, redactat în anul 1946 şi înaintat Conferinţei de Pace de la Paris, la care poporul român nu avea reprezentanţi **autentici**, care să-i apere drepturile. Sora sa, ţăranca Aniţa Nandriş, i-a răspuns prin cartea sa ***Douăzeci de ani în Siberia***, depunînd astfel mărturia sa în faţa istoriei.

Multe din prezicerile prof. Grigore Nandriş, scrise atunci la timpul viitor, se pot recunoaşte în realităţile prezentului: *„**ceea ce încearcă Uniunea Sovietică, în principal, este să distrugă probele de ordin etnic ale drepturilor românilor** asupra teritoriilor înglobate în Republica Moldova", „cînd această deportare se va termina, **Uniunea Sovietică va putea accepta liniştită, sau chiar va propune, un referendum** în Republica Moldova (...) în care din tot ce a fost românesc odinioară nu va fi rămas decît numele Republicii".*

Gheorghe Nandriş
5 aprilie 1996

– 1.600 milioane lei ai Băncii Naţionale, din care 600 milioane de aur;

– totalitatea pînzelor din pinacoteca statului;

– colecţiile de artă ale muzeelor publice şi private;

– majoritatea documentelor noastre istorice aparţinînd Arhivelor Statului şi Academiei.

„Un nou concept de drept internaţional"

11. Rusia sovietică a invadat în 1940, teritoriul românesc al Bucovinei de Nord pînă la Siret şi Basarabia între Prut şi Nistru. Printr-o notă trimisă guvernului român în 26 iunie 1940, Molotov justifica ocuparea Bucovinei, care nu a aparţinut niciodată Imperiul rus, în termeni proprii unui adevărat exploatator capitalist. Spunea astfel: *„Cedarea părţii de nord a Bucovinei către URSS ar putea reprezenta – în realitate doar într-o proporţie redusă – un mijloc de compensare a marilor pierderi cauzate URSS şi populaţiei Basarabiei de cei 22 de ani de dominaţie a României în Bucovina"*. Potrivit noului concept de Drept Internaţional comunist, Bucovina reprezintă, deci, „dobîndа" capitalului Basarabia plătite Rusiei pentru că populaţia acestei provincii a ales, bazîndu-se pe dreptul de a-şi decide propria soartă, să se întoarcă la Patria Mamă în 1918.

Memoria conducătorilor comunişti suferă de amnezie atunci cînd este vorba de tezaurul românesc, păstrat în Rusia, în virtutea unor înţelegeri internaţionale şi confiscat de un guvern care se proclamă succesor legal al Statului căruia i-a fost încredinţat acest tezaur. În 1940, aşa cum s-a încercat încă din 1878, pe baza unei hărţi pe care creionul lui Molotov, puţin mai gros, a depăşit linia impusă iniţial şi a cuprins Herţa întreagă, limitrofă cu Bucovina şi care s-a văzut deodată încorporată imperiului sovietic. De data acesta, Europa nu mai avea un Palmerston pentru a defini acest procedeu.

12. A douăsprezecea ocupaţie militară rusă a început în 1944 şi durează încă în 1956, după semnarea tratatului de pace cu Austria, care uneşte ocupaţia militară a Românie şi Ungariei de această semnare. Această ocupaţie se deosebeşte de toate celelalte prin intensitatea tehnică a exploatării economice, prin anihilarea populaţiei prin intermediul deportării şi distrugerea claselor sociale prin măsuri sociale.

* * *

Prin aceste 12 invazii spre sud-estul european, Rusia şi-a lărgit frontiera în acest sector. Plecînd de la un perimetru care nu depăşea 100 mile în jurul Moscovei, a ajuns pînă în pragul Constantinopolului. Pămîntul românesc şi numeroşi membri ai poporului român au căzut victime ale acestui efort militar, care a călcat în picioare dreptul la viaţă al tuturor celor pe care i-a întîlnit în dezvoltările sale agresive.

Apel către ONU

În numele acestui popor român, care nu poate să facă auzită oficial vocea sa autentică şi denunţătoare prin nici o petiţie internaţională, denunţăm crima de genocid săvîrşită prin deportarea forţată a populaţiei rurale din regiunile ocupate şi anexate de la România. Ne adresăm ONU, cerînd cu insistenţă să impună membrilor săi care au semnat oficial Carta Naţiunilor Unite să respecte dreptul elementar al oamenilor de a trăi liber în locul pe care îl doresc. Reclamăm condamnarea dezrădăcinării forţate a indivizilor sau a populaţiilor. Conştiinţa umană, care condamnă traficul cu sclavi, nu poate rămîne pasivă în faţa acestei sclavii moderne, organizată de potenţialul militar al unui stat împotriva unui popor fără apărare. Cerem ca, în acelaşi timp cu controlul internaţional al armamentului, să se organizeze, pe alt plan, de către „Crucea Roşie" sau orice altă instituţie internaţională, controlul deportării forţate. Cerem ca statele civilizate care fac parte din ONU să proclame principiul de drept internaţional, în virtutea căruia orice fiinţă umană are dreptul imprescriptibil de a fi repatriat în locul de unde a fost dezrădăcinat cu forţa.

Proclamăm în faţa lumii civilizate că orice schimbare etnică provocată de ocupanţi în teritoriile româneşti dintre Prut şi Nistru nu va fi recunoscută niciodată ca sursă de drepturi politice pentru ocupanţii ocazionali ai acestor teritorii. Aceste teritorii se vor întoarce la patrimoniul naţiunii române pe baza drepturilor istorice şi a eticii internaţionale în ziua în care această naţiune îşi va fi redobîndit libertatea şi independenţa, **pentru că forţa nu poate crea drepturi în viaţa naţiunilor civilizate, aşa cum nu o poate face nici în viaţa indivizilor.**

Subtitlurile aparţin redacţiei

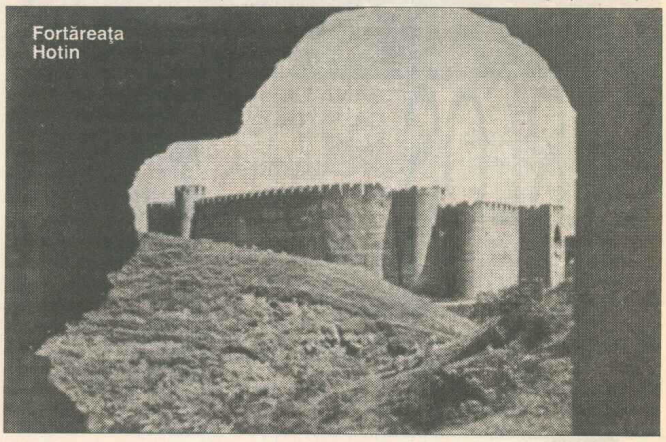

Fortăreaţa Hotin

ÎN EXCLUSIVITATE

JONATHAN SCHELL

Vremea distracţiilor

Jonathan Schell a fost editorialistul politic al cunoscutei publicaţii *New Yorker* şi este autorul unui bestseller despre armele nucleare – „Destinul pământului".

În actualul an electoral american, nu doar guvernul este pus la încercare. Peste tot au loc schimbări fără precedent, datorită revoluţiei din domeniul comunicaţiilor.

Televiziunea prin satelit a devenit o reţea integrată şi globală. Internet-ul a dublat această realizare în privinţa computerelor, care au adăugat la vizionarea pasivă posibilitatea participării interactive la ceea ce se petrece pe ecran. O dată cu inventarea cablului optic, televizorul, computerul şi Dumnezeu mai ştie ce altceva vor fi conjugate într-un singur dispozitiv. Şi „realitatea virtuală" – ca simulare tridimensională a experienţei – a şi început.

Acest mediu nou nu se poate compara cu nimic în afară de mediul natural. Computerele au „viruşi" şi se vorbeşte chiar despre „evoluţia naturală" a programelor, care, asemenea organismelor lui Darwin, îşi vor purta singure de grijă în mediul cel nou – organisme virtuale evoluînd în mări virtuale.

Războaiele, şi ele, au fost reinventate. O armată îşi poate trimite „informaţiile" sale ostile (viruşi etc.) sau alte dispozitive prin care atacă informaţiile ţării duşmane. O naţiune modernă ale cărei informaţii militare sînt eronate sau dezarmate – sateliţii ei ieşind de pe orbitele proprii, ecranele computerelor mustind de greşeli, rachetele ei virînd înapoi pentru a-şi lovi propriile oraşe – ar putea fi la fel de iremediabil înfrîntă ca şi în cazul distrugerii provocate de bombe fizice. Irakul a învăţat cîte ceva despre aceste lucruri în timpul Războiului din Golf, cînd „bombele inteligente" americane au distrus legăturile de comandă şi control ale Irakului.

Dintre toate domeniile invadate de revoluţia comunicaţiilor, nici unul nu este mai larg deschis schimbării decît politica. Politica s-a ocupat întotdeauna de aparenţe, fiind un domeniu în care bărbaţii şi femeile se prezintă singuri, îşi prezintă opiniile şi strategiile concetăţenilor lor, pentru ca aceştia să le aprecieze şi să decidă. Într-un domeniu guvernat de aparenţe, capacitatea de a crea lumi fictive trebuie să fie şi ea revoluţionară.

În primele decenii ale revoluţiei comunicaţiilor, regimurile totalitare au căutat să impună prin forţă realităţi fictive popoarelor lor. Din cauza că propaganda se desfăşura în faţa unui popor captiv, ea îşi permitea să fie brutală, chiar absurdă.

Fără să dispună de forţă, partidele politice din ţările democratice s-au confruntat cu un electorat într-adevăr persuasiv. Ca urmare, arta comunicării în aceste ţări libere este cu mult mai subtilă, mai abilă şi mai variată decît în ţările totalitare. Şi, ceea ce este poate mai greu, ea trebuie să convingă mai întîi acest electorat sufocat cu mult timp înainte de a recepţiona mesajul politic de mass-media să se sustragă de la distracţii – sau, mai nou, „infostracţii". (100 de milioane de americani au urmărit verdictul procesului de crimă al lui O.J. Simpson, pe cînd convenţia Partidului Democrat pentru nominalizare prezidenţială din 1992 a numărat doar aproximativ 7,5 milioane.)

Pentru a reuşi să convingă electoratul, candidaţii ridică cheltuielile alocate spectacolului multimedia la zeci de mii de dolari. Cei care acoperă cheltuielile pentru spectacole fac parte integrantă din ele, de fapt. În cazul evenimentelor politice de mare anvergură, planificate, jurnaliştii depăşesc din punct de vedere al numărului, şi mai ales al cheltuielilor, pe „participanţi". La convenţia Partidului Republican din 1992, de exemplu, au fost prezenţi 15.000 de jurnalişti pentru a „acoperi" pe cei 4.303 delegaţi, care, în orice caz, aveau foarte puţine lucruri de hotărît. Aceste evenimente sînt catalogate drept adunări de politicieni care atrag jurnaliştii dornici să „acopere" evenimentele. Dar ar fi mai exact dacă ar fi considerate drept adunări ale jurnaliştilor care îi atrag pe politicienii dornici să fie din plin acoperiţi – adică să obţină zile în care să facă publicitate politică gratuită.

După cum indică numărul jurnaliştilor prezenţi la evenimentele politice majore, dimensiunile aparatului de raportare au crescut într-o asemenea măsură, încît schimbarea cantitativă a devenit schimbare calitativă. Asemenea oricărei armate permanente, industria comunicaţiilor doreşte să îşi utilizeze capacităţile. Dar sînt puţine semne că electoratul s-ar simţi favorizat de noile tehnologii. Pe măsură ce mecanismul comunicaţiilor s-a dezvoltat, participarea politică s-a redus. Asemenea populaţiei din Bagdad, aflată sub tirul „bombelor inteligente" ale erei informaţionale, electoratul pare să se ghemuiască de frica bombardamentului sateliţilor aflaţi deasupra capetelor lor.

Indiferent de realizările acestor noi instrumente de comunicare, ele nu au ameliorat pierderea marilor institutii care făceau în trecut legătura între populaţie şi guvern – asociaţiile voluntare, sindicatele şi partidele politice.

Aristocraţii erei informaţionale – prezentatori ai ştirilor televizate, proprietari ai marilor conglomerate multimedia, candidaţi şi deţinători de funcţii politice – stăpînesc ei asemenea lorzilor de odinioară peste o ţărănime electronic sălbăticită? Puterea înseamnă capacitatea de a decide în probleme importante. Nobilimea erei informaţionale nu dictează, cît umileşte. Fiindcă ei caută să trunchieze informaţiile, în funcţie de eşantioane reprezentative şi alte instrumente de sondare a opiniei publice. Fluxul dus-întors al mesajelor oferite publicului de aşa-numiţii factori de decizie, precum şi punctele de vedere şi opiniile prezentate trunchiat publicului reprezintă, de fapt, marele război al politicii.

Gîndiţi-vă la regizorul care îşi prezintă filmul pentru a primi verdictul unui public format din persoane selectate cu grijă în acest scop şi care îşi înregistrează reacţiile prin instrumente situate pe braţele fotoliilor lor. Dacă nu le place sfîrşitul trist, acesta va fi schimbat cu unul fericit. Sau gîndiţi-vă la un candidat stînd în spatele oglinzii care reflectă opinia unui eşantion reprezentativ de alegători. Dacă un membru al eşantionului cască în momentul prezentării unui subiect, de exemplu Bosnia – sau întreaga politică externă –, candidatul va elimina imediat acel subiect din campania sa. Prin această metodă, Newt Gingrich a meşteşugit campania republicanilor, care au cîştigat controlul asupra Congresului Statelor Unite pentru prima oară după 40 de ani.

Sau gîndiţi-vă la candidatul politic înconjurat de electoratul său, de echipa de autori ai discursurilor sale, de experţii săi în propagandă şi de directorul campaniei sale publicitare. Cît din ceea ce oferă el publicului se poate spune că îi aparţine? Cîtă abilitate îi revine? Pericolul în asemenea acţiuni nu constă numai în potenţialul abuz de putere – şi nici în impunerea unei elite de interese şi de puncte de vedere asupra masei –, ci în abdicarea de la putere sau, cum ar putea zice unii, în dezintegrarea puterii.

Nu e uşor, chiar teoretic, să-ţi imaginezi cum se poate ţine în frîu folosirea abuzivă a noii tehnologii şi cum pot fi folosite judicios posibilităţile oferite de ea. Mijloacele de publicitate şi cercetarea pieţei şi a opiniei sînt astăzi cele mai bune cărţi în jocul ale cărui cîştiguri sînt bogăţia (împărţirea pieţelor) şi o bună situaţie socială (desemnarea funcţiilor).

Rezultatele sondajelor au devenit axa în jurul căreia gravitează lumea politică – atît strategiile de campanie, cît şi reprezentarea.

Sigur este că ele, împreună cu alte noi mijloace de comunicare, au deschis un cîmp nou, necunoscut pînă acum, manevrei şi acţiunii politice – un cîmp pe care cresc noi forme ale politicului.

Chiar în anul acesta, de exemplu, americanilor le-a fost prezentată o noutate: **circuitul naţional pentru vinderea ostentativă de cărţi** (prin bunăvoinţa generalului Colin Powell), ceea ce, de fapt, servea drept campanie pro-prezidenţială. Generalul şi-a vîndut memoriile fără să clarifice dacă vînzarea cărţii era menită să anunţe o posibilă candidatură sau candidatura a fost folosită pentru vînzarea cărţii. Campania individuală a primit astfel favorurile puterii autentice pe care ţi le dă averea personală şi care constau în primul rînd în publicitate plătită (Ross Perot şi Steve Forbes).

Toate acestea s-au petrecut înainte să înceapă votările. Din februarie a început contestarea.

Traducere de Victoria Frâncu

CAMPANII ELECTORALE MODERNE

• Bătălia împotriva apatiei politice într-o societate sufocată de mass-media este la fel de dificilă ca şi bătălia împotriva candidatului rival • Adunările politicienilor s-au transformat în adunări ale jurnaliştilor • Dar pe măsură ce mecanismul comunicaţiilor s-a dezvoltat, participarea politică s-a redus • Punctele de vedere prezentate trunchiat publicului reprezintă marele război al politicii •

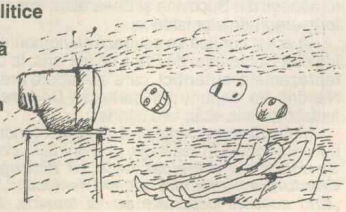

Editura ALL
Str. Carol Knappe 20
78221, Bucureşti
Tel. 665 98 58

CARLOS
PÂNĂ LA CAPĂTUL LUMII
ÎN CĂUTAREA ŞACALULUI
de David Yallop

DAVID YALLOP
PÂNĂ LA CAPĂTUL LUMII
UN BESTSELLER EXPLOZIV CARE DEZVĂLUIE ADEVĂRUL DESPRE CARLOS - OMUL CEL MAI CĂUTAT DIN LUME
ÎN CĂUTAREA ŞACALULUI

UN BESTSELLER EXPLOZIV DESPRE CARLOS, TERORISTUL FANATIC ŞI SUPERINTELIGENT, CEL MAI CĂUTAT OM DIN LUME.
DEZVĂLUIRI SENZAŢIONALE:
- CARLOS ŞI CEAUŞESCU
- CARLOS ŞI ATENTATELE ÎMPOTRIVA ROMÂNILOR DIN EXIL
UN THRILLER CAPTIVANT ŞI 100% REAL!

8 460 LEI
ACUM 6 500 LEI

POLIROM
colecţia PLURAL
NOUTĂŢI

Arnold Van Gennep
Riturile de trecere
Traducere de Lucia Berdan şi Nora Vasilescu
Studiu introductiv de Nicolae Constantinescu

Cartea lui Arnold van Gennep consacrată **riturilor de trecere** a avut un deosebit impact ştiinţific asupra gîndirii contemporane (comparabil, poate, doar cu **Creanga de aur** de Frazer), termenul fiind integrat etnologiei şi devenind unul dintre conceptele ei fundamentale. 200 pag. 6800 lei

În pregătire: Virgil Nemoianu, **Microarmonia** • Carlo Ginzburg, **Istorie nocturnă** • Vladimir Tismăneanu, **Balul mascat** • Ignaţiu de Loyola, **Exerciţii spirituale**

comenzi la CP266, 6600, Iaşi
Tel.&Fax: (032)-214.100; (032)-214.111
Plural

KÁNTOR LAJOS

Competiţie?

Cu ocazia ultimei decernări a Premiului Nobel pentru literatură, precum şi cu prilejul altor concursuri şi premieri, în zilele, săptămînile, lunile, anii luptei neîncetate pentru piaţă, pentru reclamă, mi-a venit în minte ultimul vers al unui cîntec de copii din judeţul Trei Scaune: *„Hei, hai!“*. **Căci, vrînd-nevrînd, trăim literatura ca un cros, ca o întrecere între scriitori, dar şi între literaturile naţionale.**

Deşi unii (mulţi?) afirmă că Illyés Gyula e depăşit, ca, de altfel, şi opera lui, eu consider că este adevărat ceea ce a afirmat el – printre altele – într-o polemică pe care a avut-o cu Georg Lukács: provincialismul, respectiv universalitatea literaturii nu se apreciază prin raportare la un anumit punct din Europa sau America, Irlanda sau Columbia, ci în baza valabilităţii operelor în mediul propriu (şi, firește, a radiaţiei lor într-un spaţiu cît mai larg). Desigur, criteriile cititorului sînt numeroase, deci este lipsit de sens – şi ridicol – să ne invidiem unii pe alţii sau să transformăm invidia în ură.

Nu demult, într-una din revistele literare budapestane, cineva l-a calificat pe Eugène Ionesco – post-mortem – drept naţionalist şi antimaghiar (pe baza unei declaraţii făcute în anii şaptezeci, în care – afirmativ, înfruntîndu-l pe Illyés Gyula în legătură cu maghiarii din Transilvania – ar fi aclamat România Mare); autorul articolului a fost suficient de stupid pentru a face o paralelă între Ionesco şi faimosul primar al Clujului din zilele noastre, punînd sub semnul întrebării oportunitatea prezentării operelor ionesciene în Ungaria. Ei bine, nici ca maghiar din Transilvania nu consider că autorul unui articol de acest nivel ar merita o controversă şi evoc numai din memorie (dar exact din punctul de vedere al esenţei) faptul că, în anii optzeci, Ionesco – renegîndu-şi temporar originea – a protestat împotriva dictaturii lui Ceauşescu. Ceea ce nu l-a împiedicat, însă, ca împreună cu alţi disidenţi de seamă, români şi maghiari, să ia atitudine faţă de opresiunea tot mai lipsită de frîne din România. Iar în ultimele zile ale lui martie 1990, cînd tocmai mă aflam la Paris, dintre intelectualii cei mai cunoscuţi pe plan internaţional, François Fejtö pe de o parte, iar Eugène Ionesco pe de altă parte au acceptat să semneze protestul comun împotriva sîngeroasei manipulări de la Tîrgu-Mureş. Am convingerea că prin aceste două gesturi Ionesco s-a „răscumpărat“ în faţa maghiarilor, dacă din capul locului a fost necesară o asemenea „răscumpărare“. Mai important, însă, e faptul că opera ionesciană – de la *Cîntăreaţa cheală* şi pînă la *Rinocerii* – nicidecum nu a fost în serviciul instigării naţionaliste, ci, dimpotrivă, s-a angajat să înfăţişeze natura urii, a instigării la ură, deşi expresia „angajare“ nu este corespunzătoare pentru descrierea sau descifrarea esteticii ionesciene.

Din experienţa personală şi relaţiile de mai multe decenii cu colegi scriitori români, aş putea evoca numeroase cazuri în care – în numele meu personal, eventual al colegilor clujeni sau chiar al întregii literaturi maghiare – m-aş fi putut simţi jignit, supărat. Şi uneori chiar am fost. (În cartea mea intitulată *Pod suspendat*, editată la Pécs, mă refer pe larg la această temă, pe bază de documente.) Dar dacă azi încerc o retrospectivă, mă străduiesc să despart esenţa de efemer, creaţia importantă de acţiunile conjuncturale sau capitularea (de mai lungă ori mai scurtă durată) în faţa Puterii. Nu afirm că reuşesc să uit toate amărăciunile noastre (sînt prea aproape în timp şi recurente uneori), dar nu contest prioritatea operei. Cînd şicanarea, acuzaţiile sînt, însă, în concordanţă cu insultele proferate în operă (vezi Ion Lăncrănjan de tristă memorie), atunci nu este, nu poate să fie iertare.

Revenind la cîntecul de copii din Trei Scaune, mai precis la „spiritul de competiţie“ pe care îl sugerează, *„Hei, hai!“*, eu aş propune: dacă vrem să măsurăm performanţa scriitoricească folosind terminologia atletismului – mă gîndesc la cea a scriitorilor aparţinînd unor limbi şi culturi diferite –, să luăm în considerare săritura în lungime sau în înălţime, în loc de alergare, eventual aruncarea cu suliţa, cu discul, ţinînd seama de regulile de concurs ale acestora. Căci literatura ca valoare nu se măsoară prin eşecul la o alergare sau performanţa suficientă pentru preliminarii şi semifinale, ci prin cea mai bună săritură, prin aruncarea la cea mai mare distanţă.

Desigur, adevăratului cititor nu-i pasă de decizia arbitrilor. El lasă evaluările pe seama juriului şi decide singur ce şi cine să-i placă, de cine să se detaşeze. Scriitorul, partener la competiţie, face acest lucru mai greu; dar prin educaţie riguroasă, prin eliminarea automatismelor defectuoase ale profesiunii, chiar şi noi am putea reuşi.

Traducere de Florica Perian

Textul a fost citit la Conferinţa regională a Penclubului, la Budapesta, în 1995; a apărut în ziarul Magyar Hirlap *din Budapesta.*

S-a stins din viaţă un mare scriitor MIRCEA CIOBANU

Literatura română şi viaţa literară românească au suferit o mare pierdere. În ziua de 23 aprilie a încetat din viaţă poetul şi prozatorul Mircea Ciobanu.

Volumele de poezie şi romanele îi atestă marele talent, originalitatea ideatică, pasiunea stilistică. Implicat profund în viaţa Uniunii Scriitorilor, bun coleg, Mircea Ciobanu a fost totodată un pasionat editor, unul dintre scriitorii-editori care au susţinut miracolul editurii Cartea Românească în deceniile '70–'80. Ca director al editurii Eminescu, a suportat în ultimii ani boicotul Ministerului Culturii din cauza apartenenţei sale la Opoziţie. Editura Vitruviu, fondată de el şi în cadrul căreia, în ultimul an, iniţiase o excepţională colecţie de poezie, este o dovadă ultimă a calităţilor sale indiscutabile de manager cultural.

În ultimii şase ani, Mircea Ciobanu a desfăşurat şi o activitate politică vie, ca purtător de cuvînt al Majestăţii Sale Regele Mihai I în România, ca membru marcant al Partidului Alianţei Civice şi al Partidului Naţional Liberal.

Moartea a întrerupt o carieră literară în plină desfăşurare şi a lăsat viaţa politică şi societatea românească mai sărace.

OPERA: ***Imnuri pentru nesomnul cuvintelor***, Bucureşti, 1966; ***Patimile***, Bucureşti, 1968 (ed. II, 1979); ***Martorii***, Bucureşti, 1968 (ed. revizuită, 1973); ***Epistole***, Bucureşti, 1969; ***Cartea fiilor***, Bucureşti, 1974; ***Tăietorul de lemne***, Bucureşti, 1974; ***Istorii***, I–V, Bucureşti, 1977 – 1986; ***Versuri***, Bucureşti, 1982; ***Vîntul Ahab***, Bucureşti, 1984; ***Marele scrib***, pref. de Magdalena Popescu, Bucureşti, 1985; ***Martorii. Epistole. Tăietorii de lemne***, pref. de C. Ungureanu, notă bibliografică de E. Lungu, Bucureşti, 1988; ***Viaţa lumii***, Bucureşti, 1989.

După 1989 a publicat volumele ***Tînărul bogat*** şi ***Poeme***. De un mare succes s-au bucurat ***Convorbirile cu Regele Miha***, volumele I–III.

Apariţii la editura Vitruviu: • Virgil Mazilescu, ***Poezii*** • Şt. Aug. Doinaş, ***Poezii*** • Alexandru Paleologu, ***Treptele lumii sau calea către sine*** • Lucian Tamaris, ***Veghea şi departele*** • În pregătire: Ileana Mălăncioiu şi Marius Robescu.

Declaraţia Partidului Naţional Liberal la trecerea în nefiinţă a lui Mircea Ciobanu

Mircea Ciobanu nu mai este printre noi. Poet, prozator, eseist de excepţie şi editor, membru de frunte al Partidului Naţional Liberal, autor al unor admirabile eseuri filosofice şi politice, şi-a dedicat întreaga viaţă scrisului, urmărind fără încetare o Mare Idee a istoriei noastre naţionale.

Mircea Ciobanu s-a născut la 13 mai 1940 la Bucureşti. A urmat cursurile Facultăţii de Filologie, mai întîi la Iaşi, apoi la Bucureşti (1959–1964). A debutat în anul 1966 cu volumul ***Imnuri pentru nesomnul cuvintelor***, apoi a publicat numeroase alte volume de versuri şi proză, între acestea romanul ciclic ***Istorii*** în cinci volume, publicate între 1977 şi 1986. S-a impus de la bun început ca unul dintre cei mai importanţi scriitori ai generaţiei sale.

Am pierdut un mare intelectual, un mare om şi un mare prieten.

În ultimele luni ale vieţii s-a îngrijit de publicarea cărţii mele ***Liberal din tată-n fiu*** la editura Vitruviu, prin care a dorit să redea un nou suflu creaţiei literare româneşti. Cuvintele nu pot reda durerea de care am fost cuprinşi cînd am aflat această veste cumplită şi surprinzătoare. Moartea a curmat viaţa unui om încă tînăr, aflat în plină efervescenţă creatoare.

Partidul Naţional Liberal îşi exprimă durerea pentru trecerea în nefiinţă a acestui om nepreţuit.

Dumnezeu să-l ierte!

Mircea Ionescu Quintus
Preşedintele Partidului Naţional Liberal

Partidul Alianţei Civice

S-a stins fulgerător din viaţă, în plină putere creatoare, scriitorul şi omul politic **MIRCEA CIOBANU**. Poet şi prozator excepţional, traducător şi editor şi, în acelaşi timp, luptător pentru restaurarea valorilor democratice în România, **MIRCEA CIOBANU** lasă, prin dispariţia sa, un gol imens în cultura şi în viaţa politică românească.

Profund mişcaţi de această tragică pierdere, foştii lui colegi de idealuri sînt alături de familia îndurerată şi de toţi cei apropiaţi.

Colegiul Director
al Partidului Alianţei Civice

un radio actual
FM 94,2 MHz
RADIO TOTAL
Tel: 637.37.90; 637.56.45

TALK-SHOW-uri LIVE

În fiecare zi,
de luni până vineri,
puteţi audia la Radio Total,
între orele 22,00–24,00:

Luni: **Faţă în faţă cu vecinul – IRINA CORBU**
Marţi: **Câinele de pază – CORNEL NISTORESCU**
Miercuri: **Punct şi virgulă – CARMEN BENDOVSKI**
Joi: **Fiţi întreprinzători – ADRIAN DUMITRIU**
Vineri: **Taxiul de noapte – N.C. MUNTEANU**

ANCA OROVEANU

Iniţiativă şi receptivitate

La trei ani de la înfiinţarea Centrului Soros pentru Artă Contemporană este poate momentul să încercăm o evaluare provizorie a activităţii lui. Deşi cred că se poate spune că a devenit un reper important şi firesc în contextul artistic bucureştean/românesc, timpul relativ scurt al existenţei acestui centru (cel de la Budapesta există deja de zece ani), ca şi modul întrucîtva artificial în care a apărut pot genera, la unii dintre cei mai puţini familiari cu activitatea lui, o stare de inconfort şi chiar suspiciune. Dar instituţiile, fie şi modeste, trebuie să aibă un început şi acesta e mai întotdeauna marcat de o anume artificialitate. Problema e în ce măsură acest inevitabil „păcat originar" poate fi depăşit şi în ce mod. CSAC l-a depăşit printr-un dozaj judicios de iniţiativă şi receptivitate.

CSAC a apărut într-un moment în care instituţiile artistice existente treceau – şi trec încă – printr-o criză de identitate, în timp ce cele noi sînt cel mai adesea precar instalate. El a trebuit să se definească – nu odată pentru totdeauna, ci într-o permanentă dinamică – în raport cu ele şi să-şi înţeleagă rolul ca fiind în acelaşi timp stabil, bazat pe strategii de lungă durată, şi contextual, flexibil, în raport cu situaţiile noi.

Ce îndreptăţeşte o astfel de instituţie să aibă iniţiative în viaţa artistică din România? Faptul că prin structura ei, şi prin componenta ei umană, ea nu este un corp străin în ambianţa românească. Nu e vorba de a forţa asupra comunităţii artistice româneşti moduri de a fi, a gîndi şi a face care i-ar fi prin tradiţie improprii, de drag unui factice *aggiornamento*; ci, ca parte a acestei comunităţi, de a alege acele puncte în care CSAC poate cataliza, promova, încuraja preocupări realmente prezente, dar care ar risca să rămînă, în absenţa acestui sprijin, în stare larvară; şi de a face acest lucru fără a pretinde – prin acest sprijin – să se substituie altor organisme culturale, preluîndu-le rolul şi obligaţiile. În acest sens, în realitate, iniţiativă şi receptivitate nu sînt disjuncte, ci continue.

CSAC nu s-a limitat să promoveze preocupări ca cele pentru arta video, instalaţii, mixed media etc., prin expoziţiile sale anuale sau seminariile şi simpozioanele care le-au însoţit. Centrul a răspuns unor solicitări exprese prin care se dorea investigarea unor astfel de posibilităţi, sprijinind acţiuni ca Ann Art, festivalurile de artă de la Timişoara, expoziţiile organizate la Arad etc.

În momentul apariţiei lor, ca elemente ale unei mai vaste reţele central şi est-europene, centrele Soros pentru artă contemporană îşi propuneau să sprijine în primul rînd ceea ce s-ar putea numi, cu un termen discutabil dar totuşi sugestiv, „artă alternativă": cea care a avut cele mai puţine şanse să se dezvolte în trecut, din pricină că tipul de patronaj artistic, modul de finanţare, cadrul instituţional (cu tot ce se înţelege prin acest agregat în cadrul unui stat totalitar şi al unei culturi ce se voia într-un înalt grad centralizată), ca şi quasi-impermeabilitatea informaţională nu permiteau acest lucru. În pofida schimbării de atmosferă din ultimii ani, dificultăţile de care se izbesc artiştii, în special cei interesaţi de uzul noilor media, rămîn la fel de mari. E o artă care prezintă puţin interes comercial, cel puţin în actuala configuraţie a pieţei artistice româneşti, care nu se poate aştepta la comenzi de stat sau la un sprijin masiv din partea unor instituţii publice. Ni se pare de aceea că rolul – aproape de la sine definit – al unei instituţii cum e CSAC este să acorde acestor preocupări o atenţie prioritară.

Dar CSAC a fost de la început preocupat – şi cred că această preocupare a devenit acum în acelaşi timp mai acută şi mai diferenţiată – să nu impună un punct de vedere exclusivist, să nu producă, favorizînd anumite orientări în arta românească, false dihotomii.

E ceea ce face atît de importantă – crucială – pentu buna sa instalare în viaţa artistică românească, cu tot ce ea are specific, continuitatea dintre iniţiativă şi receptivitate. Mare parte din activitatea CSAC consta în a sprijini financiar iniţiative care nu-i aparţin. El este – şi nu poate fi altfel – selectiv în acordarea acestui sprijin, dar căutînd mereu, prin efortul comun al membrilor succesivelor sale comitete consultative, să acorde disparităţile şi să corijeze subiectivismele.

Una dintre problemele grave, şi în acelaşi timp delicat de soluţionat, de care se izbesc artiştii români în ultimii ani este prezenţa lor relativ modestă în cadrul manifestărilor artistice internaţionale. Din pricini pe care nu e locul să le analizăm aici, arta românească e puţin şi fragmentar cunoscută, nu numai în Occident, ci chiar şi în ţările mai apropiate; prezenţa artiştilor români la expoziţii internaţionale de anvergură sau la expoziţii cu caracter regional, frecvent organizate de ţări din centrul şi estul Europei în colaborare, e adesea marginală. Firește CSAC nu își propune să soluționeze de unul singur această problemă. Colaborarea cu alte instituţii, în particular cu Uniunea Artiştilor Plastici şi Oficiul de Documentare şi Expoziţii de Artă, este în acest sens, ca şi altele, esenţială. Centrul a făcut dintru început din această preocupare un aspect de primă importanţă al strategiei sale.

Activitatea de documentare din cadrul CSAC, cataloagele subvenţionate de el, suportarea cheltuielilor de participare la expoziţii sau simpozioane au din punctul de vedere al CSAC dublul rol de a prilejui o mai bună cunoaştere a artiştilor în propria lor ţară şi de a da artiştilor – în special celor tineri – ocazia unui contract direct cu arta care se practică în alte părţi şi de a-i face părtaşi la o lume artistică mai vastă.

Cum nu e vorba de un „raport de activitate", ci de o evaluare al cărei rol este în acelaşi timp retrospectiv şi prospectiv, nu încerc să fiu exhaustivă în ce priveşte activităţile CSAC; cred că cele de mai sus spun ceva nu numai despre ceea ce CSAC a făcut şi face deja, ci şi despre orientarea sa de viitor.

În imediat, atenţia noastră este concentrată asupra viitoarei expoziţii anuale, care e concepută şi ea în acest chip dual, retrospectiv-prospectiv. Dorim (acţionînd în acest mod ca sprijinitori ai coordonatoarei acestei expoziţii, Alexandra Titu) să restabilim – sau să regîndim – continuităţi/discontinuităţi care sînt implicit în lucru în arta românească, fără a fi fost în mod manifest investigate: între avangarda interbelică şi „experimentalismul" anilor '60–'80; între acestea şi preocupările actuale ale tinerilor artişti; între arta românească din ultimele decenii şi cea occidentală. Credem că această poziţie e necesară şi că ea nu se va limita să înregistreze pasiv o configuraţie gata făcută, ci va fi prilejul unei revizitări/reconfigurări complexe a cimpului de preocupări şi valori al artei contemporane româneşti.

N.R.: Anca Oroveanu este preşedintele comitetului consultativ al CSAC, iar textul reprodus aici a fost scris pentru aniversarea a trei ani de la înfiinţarea centrului.

Programe CSAC

Epoziţia anuală
dedicată anul acesta experimentalismului.

SorosArt
Documentaţii despre artişti contemporani, realizate de istorici de artă; bibliotecă (reviste şi cataloage); videotecă.

Finanţarea de călătorii/proiecte culturale
• proiecte educaţionale (profesori invitaţi, manifestări studenţeşti, burse în ţară şi în străinătate etc.)
• proiecte de creaţie (subvenţionarea de cataloage, expoziţii, participări la evenimente internaţionale etc.)

ECUMEST
Finanţarea unor burse de studiu în cadrul cursului de management cultural, cu o durată de 1 an.

IDOC – Imagini şi Documente
Valorificarea documentaţiilor vizuale greu accesibile în prezent, aparţinînd mai multor instituţii din Bucureşti şi din ţară.

Bursa atelier
oferă un număr de trei ateliere (3–6 luni), atribuite prin concurs unui artist din România şi altor doi artişti din ţările din Est.

Premiul Soros pentru proiecte expoziţionale
Premiul va fi acordat pe bază de concurs şi va fi destinat realizării proiectului selectat.

Revista ARTelier
Revistă de artă bilingvă (română şi engleză sau franceză), 72 de pagini, 6 numere pe an.

Premii Soros
5 premii pentru: arte vizuale, teatru, dans, muzică, film.

Gala absolvenţilor
Spectacole, expoziţii, vizionări de film şi concerte ale absolvenţilor academiilor de teatru, muzică, arte plastice, film din întreaga ţară.

Young Art House
Modernizare şi dotare cu echipamente a spaţiilor de creaţie teatrală şi coregrafică.

Centrul Soros pentru Artă Contemporană

anunţă **expoziţia anuală** cu tema

Experimentalismul românesc 1960–1996

ce va avea loc în luna octombrie a.c.

Expoziţia va cuprinde o secţiune de artă actuală ilustrată prin proiecte cu caracter intermedial la interferenţa dintre artele vizuale şi artele spectacolului.

Artiştii interesaţi să prezinte proiecte sînt invitaţi să trimită:
• schiţa de ansamblu (scenariu, precizarea cadrelor, definirea spaţiului necesar);
• descrierea tehnică cu precizarea elementelor concret implicate (aparatură, materiale, persoane);
• evaluarea necesarului de echipamente şi a costurilor implicate.

Proiectele selecţionate vor fi sprijinite financiar în realizarea lor de către CSAC.

Termenul limită de predare a proiectelor: 1 iunie 1996, la sediul Centrului Soros pentru Artă Contemporană, Calea Victoriei 141, etaj 2, sau prin poştă la CP 1–827 Bucureşti, cu menţiunea „Pentru expoziţia anuală".

Relaţii suplimentare la: tel. 312.21.92; fax 311.21.93.

Programul ECUMEST

Cursul se adresează tuturor candidaţilor din ţările Europei Centrale şi de Est care au absovit o facultate de 4–5 ani şi vor să lucreze în domeniul managementului cultural la nivel european.

Diploma acordată la sfîrşitul cursului este recunoscută de „La Conférence des Grandes Écoles" din Franţa şi de Ministerul Învăţămîntului din România.

Dosarele de candidatură se găsesc la Centrul Soros pentru Artă Contemporană din Bucureşti, la Fundaţiile Soros din Cluj, Iaşi, Timişoara şi la biroul ECUMEST (Institutul Francez din Bucureşti, Bd. Dacia, nr. 77, tel./fax: 211.28.53).

Dosarele completate trebuie returnate pînă la 31 mai 1996 pentru sesiunea de selecţie din 10 iunie şi pînă la 15 iulie 1996 pentru sesiunea din 2 septembrie.

curs postuniversitar de management cultural lansează noul an de învăţămînt 1996/1997.

Cursul se desfăşoară pe durata unui an, începînd cu 1 octombrie 1996, astfel:
– cursuri teoretice (octombrie–martie);
– rezidenţe în două ţări europene;
– stagiu practic de două luni;
– prezentarea unei teze profesionale.

Cursurile vor fi susţinute în limbile franceză şi engleză.

CRONICĂ LITERARĂ

KENNETH MURPHY

Norman Manea sau gramaticianul singurătăţii

Kenneth Murphy este autorul lucrării *Retragerea din gara Finlanda: odiseea morală în zorii comunismului* şi a unei istorii a gîndirii conservatoare moderne, care îl aduce în atenţie, printre alţii, pe Friedrich von Hayek, Karl Popper şi Michael Oakeshatt.

Această cronică a fost scrisă cu ocazia apariţiei romanului *Plicul negru* al lui Norman Manea, la Editura Farrar, Straus & Giroux din SUA. *Plicul negru* a fost reeditat de Fundaţia Culturală Română în ianuarie 1996.

„Mă uitam la el – povestea James Stephens despre întîlnirea sa cu James Joyce – şi pe buze nu-mi venea nici un cuvînt, ci numai înşiruiri de vorbe". Această propoziţie îngrozitoare îmi vine în minte cînd citesc romanul lui Norman Manea, *Plicul negru*. Manea pare să ne traseze aici o hartă a oceanului verbozităţii central-europene, scoţînd în evidenţă superficialităţi şi profunzimi, spunîndu-ne unde cuvintele sînt vorbe goale şi unde exprimă idei sau lucruri, unde este magie şi unde egoism care umple timpul şi spaţiul, unde limba este folosită de dragul limbii şi unde este un ritual tranca-tranca, menit să facă mai suportabilă lipsa de sens a vieţii.

Fluxul conştiinţei, atît de viu şi atît de dramatic în trecerea lui de la o imagine la alta în opera lui Joyce, este aici un flux verbal lipsit de conţinut, întrerupt din cînd în cînd de un acces de mînie obscenă, întunecată. Desigur, aici este mai puţin vorba de fluxul conştiinţei şi mai mult de fluxul izolării impus cu forţa de era comunistă. Manea este gramaticianul singurătăţii.

Conversaţiile din acest roman sînt nişte procese care nu se termină niciodată. Ele sînt tulburări, contestaţii, amestecate cu plictiseala, cenuşiul, durerea, frica, mînia, grosolănia, mizeriile fizice ale unei lumi – România –, unde viaţa este în declin, iar natura şi vecinii stau deoparte, zîmbind prosteşte. De ce m-am născut, daţi-mi drumul de aici, lăsaţi-mă să trăiesc cu mijloace din ce în ce mai puţine, duceţi-mă la groapă, pîntec, pat, ultima uşă. Găsiţi-mi o gaură în care să pot rîde din cînd în cînd de un cuvînt obscen, de o cafea cu înlocuitori sau de o amintire sexuală năstrusnică.

Zborul, îmbătrînirea, controversa aprinsă pe marginea identităţii personale: acestea sînt temele lui Mahea. Un om este o rămăşiţă lăsată să ţopăie de colo-colo, lansîndu-se în dispute epuizante, după stăpînul său invizibil: pedeapsa pentru cei bătrîni, uitaţi şi, în rare ocazii, pentru nemeritatul păcat. Viaţa, cu zîmbetul ei superior, nepăsător, nu se prea osteneşte să se uite la victime, care au fost reduse la letargia totală a vorbirii coercitive. Tocmai ăsta este hazul: lucrurile astea mutilate încă mai pot vorbi. În *Plicul negru*, vorbitorul este Tolea Voinov, un profesor căruia i se interzisese de multă vreme să predea, un amestec de vicleniе simplă, durere şi energie nebunească. El mai poate încă scuipa cu plăcere societatea: *„Nu-mi pasă chiar dacă, printr-o minune, aş scăpa cu adevărat. Zău nu-mi pasă, tu ştii. Indiferenţa mea este mai dură decît diamantul! Este o indiferenţă de diamant, domnule, mai dură chiar decît inima Maiestăţii Sale, Scenaristul Şef, ascuns peste tot, imposibil de găsit vreodată. Pretutindeni şi nicăieri, o şmecherie veche, grozavă".*

Tolea se află pe tărîmul dificil al retragerii sociale, cel mai sigur loc în care te poţi găsi. Dar el iese din această siguranţă datorită obsesiei sale de a descoperi de ce fusese ucis tatăl său, în urmă cu patru decenii, o căutare care îl poartă într-un iad comunist, al informatorilor sclivisiţi şi al surdo-muţilor masonici. Viaţa neputincioasă a lui Tolea are aerul unui basm sau al unei idile inversate; şi în căutarea insistentă a motivelor care au dus la moartea tatălui său, pe chipul său se aşterne un rînjet pe jumătate batjocoritor, pe jumătate turbat. Amintirile sexuale sînt amuzante pentru că sînt puţine, vin pe neaşteptate şi sînt un amestec de grotesc şi sensibilitate, murdărie şi puritate. La fel ca toţi cei care trăiesc în România, el şi-a tîrît trupul prin deceniile experimentului socialist şi acesta l-a urmat tot timpul, ca un valet care îşi face datoria.

Plicul negru este unul dintre acele studii făcute pe o pînză mică, construite cu grijă, precise şi caustice, gen în care scriitorii est-europeni excelează din nou. Mărginitul devine vast. Tihna dispare din colţişoarele tihnite. Dar Manea este o versiune mai dură, rece, a contemporanilor săi, un om care este întotdeauna vigilent. Originalitatea este considerată tragică. Absurdul încetează să mai fie comic; este îngrozitor. Manea îşi creează efectul cu ajutorul unui stil lucid, care micşorează deliberat temperatura emoţională pentru a ridica excitaţia mentală. El este un maestru în priceperea cu care redă adîncimile, păstrîndu-se totuşi la suprafaţă, ocupîndu-se de zîmbetele pe care nu te poţi bizui în viaţă.

Mulţi scriitori au fost, la fel ca Manea, preocupaţi de dilema convieţuirii într-o societate claustrofobă şi ne-au oferit, ca urmare, imagini glisante despre anarhia viitorului otrăvit. Ei sînt cu toţii eseişti care duc o viaţă confortabilă. Dimpotrivă, Manea nu prea foloseşte disputa şi nu prea lansează avertismente. El ne scutură pur şi simplu pînă simţim în oase agonia veşnică a speciei noastre. Prin natura lor, subiecţii săi – învăţător, informator, fotograf – ar putea uşor deveni piesele unei alegorii care să ne mulţumească gustul pentru satiră şi ingeniozitate; dar plăcerea simţului scoate alegoria din prim-planul acestei povestiri.

Marele dar vizual al lui Manea ni-l prezintă pe Tolea ca o fiinţă reală într-o lume reală, sfîşiat între o moştenire primitivă şi scînteia unei minţi în curs de dezvoltare. Instinctele de autoconservare şi autodistrugere – dragostea oarbă, ura, singurătatea, teama şi orgoliul – sînt redate fără urmă de isterie. Manea nu pune la cale un incident ciudat şi exotic; el nu face declaraţii sforăitoare despre om, Dumnezeu, destin şi aşa mai departe; el este dominat – parcă împotriva voinţei sale – de imaginea acumulării lente şi agonizante a minţii lui Tolea şi a voinţei lui educate, care se luptă împotriva tendinţei sale de a aluneca, din cauza pasiunii, nebuniei, compromisului, pierzîndu-şi astfel echilibrul din cauza panicii şi/sau mizeriei. Şi se simte mila pentru durerea pe care o simte Tolea.

Durerea este pur şi simplu întreaga condiţie a omenirii şi nu se limitează la România. Dacă o simt, înseamnă că bărbaţii şi femeile sînt în stare de veghe şi se luptă cu pornirea de a se linişti, de a se da înapoi, de a se adapta, dar mai ales cu groaza care poate cuprinde sau zgudui brusc mintea. *Plicul negru* conţine cîteva episoade de mare groază. Citirea lor te poate face să ajungi la concluzia că sînt simboluri-cheie ale înfrîngerii umane şi ale inutilităţii luptei lui Tolea – a omului. Această idee este irelevantă. Imaginaţia lui Manea este eroică. Împotriva acestor simboluri trebuie să punem obsesia căutării lui Tolea, curiozitatea ochiului lui Manea, care străbate romanul, şi mila.

În lumea noastră, organizată aşa de precis, cu greu ne putem da seama ce urmărim în particular. Folosim cuvinte mari, precum calamitate, dezastru, sinucidere rasială, totalitarism; ele sînt lipsite de sens pentru noi pînă cînd apare un artist care este suficient de talentat ca să se identifice cu o anumită făptură din iad, o anumită fiinţă care adulmecă aerul nopţii, căutîndu-şi călăul, sau care simte forţa completă a unei anumite lovituri. Pînă atunci, sîntem înfundaţi în obişnuitul alibi modern: „imaginaţia nu poate înţelege". Imaginaţia nu poate pricepe pînă cînd nu este trezită, şi ea poate fi trezită doar de imaginaţie, de un artist care are puterea să ne demonteze pînă cînd ajunge în punctul complicităţii secrete.

Plicul negru demonstrează că Manea este un astfel de artist. Un scriitor poate învăţa meşteşugul de la el şi se poate teme de perfecţiunea pe care şi-a însuşit-o. Dar făcîndu-ne să simţim curenţii de adîncime ai lumii moderne, în loc să fim învinşi sau omorîţi de ei, oferindu-ne parabole secrete, dezvăluind aspecte ale angoasei contemporane şi făcîndu-le eroice, abordabile şi imaginabile, Manea este unic.

Traducere de
ADRIANA TUDOR

EDITURA HUMANITAS

anunţă că
începînd din această săptămînă
primele 4 apariţii ale noii colecţii

TEZAUR

Biblioteca Humanitas
de limba şi literatura română în
TEXTE/COMENTARII/SINTEZE

pot fi găsite
în orice Librărie Humanitas.
Preţul unui volum este de 6.900 lei.
Volumele colecţiei TEZAUR pot fi de asemenea comandate serviciului de CARTE PRIN POŞTĂ al Editurii, pe adresa: HUMANITAS/CPP, Piaţa Presei Libere 1, 79734 Bucureşti.
Persoanele care nu cunosc avantajele oferite de acest serviciu sînt rugate să ceară informaţii la tel.: 222.90.61, orele 9–10.

Fundaţia Soros pentru o Societate Deschisă
anunţă desfăşurarea următoarelor programe:

1. Şcoala de statistică socială
„Ann Arbor" – Michigan (SUA)
24 iunie – 16 august 1996

Tematica: Sisteme nonlineare, Teoria jocurilor, Analiză de regresie, Modele Lineare ierarhice, Analiză dinamică şi matricială, Analiză de serii temporale, modele LISREL.
Adresabilitate: Studenţi la facultatea de Sociologie (minim anul III) şi cercetători de la instituţii de cercetări sociale şi a opiniei publice.
Termen limită de depunere a dosarelor: 6 mai 1996.

2. Şcoala de Vară
„Democraţie şi Diversitate" – Cracovia
21 iulie – 10 august 1996

Tematica: Cetăţenie şi politică democratică, Crearea unui stat şi a unei societăţi: Israel şi Ucraina, Probleme ale culturii democratice, Masculin şi Feminin în societate, Tranziţia din Africa de Sud din perspectivă comparată, Politici publice şi mediul înconjurător. Pot participa studenţi aflaţi cel puţin în anul III de studiu la facultăţi de ştiinţe sociale, la Jurnalistică, preparatori şi asistenţi la aceste facultăţi, cercetători de la institute de ştiinţe sociale.
Termen limită de depunere a dosarelor: 13 mai 1996.
Pentru aceste programe solicitanţii trebuie să posede o bună cunoaştere a limbii engleze şi să aibă vârsta maximă de 30 de ani.

3. Programul de masterat în economie – Göteborg
Programul se va desfăşura la Universitatea din Göteborg pe durata unui an, începând cu octombrie 1996 şi se va finaliza prin obţinerea titlului de master în economie al acestei instituţii de învăţământ.
Condiţii de eligibilitate: solicitanţii trebuie să fie preparator sau asistent universitar în cadrul învăţământului universitar economic de stat şi să posede o bună cunoaştere a limbii engleze. La examinare se vor testa şi cunoştinţe din domeniul matematicii şi al limbajelor informatice.
Termen limită de înscriere: 13 mai 1996.

Pentru detalii suplimentare şi obţinerea formularelor de înscriere vă rugăm să vă adresaţi filialelor Fundaţiei Soros pentru o Societate Deschisă.

Adresele Fundaţiilor Soros din ţară:

- **BUCUREŞTI:** Calea Victoriei 155, bl. D1, sc. 7, et. 3; Tel.:(01) 659.07.20, 659.74.27, 659.13.21; Fax:(01) 312.70.53.
- **CLUJ:** Str. Ţebei 21; Tel.: (064) 420.480; Fax: (064) 420.470.
- **IAŞI:** Str. Moara de Foc 35, et. 7; Tel.: (032) 252.920, 252.922; Fax: (032) 252.926.
- **TIMIŞOARA:** Str. Semenic 10; Tel./Fax: (056) 199.960, 130.180, 192.493.
- **ARAD:** B-dul Decebal 2-4, camera 110 B; Tel.: (057) 263.155.

LUMEA

KEVIN FEDARKO

Capturarea celui mai căutat delincvent al Americii

Cum a fost arestat în Mexic un celebru magnat al drogurilor şi cum a fost îmbarcat apoi pentru a fi trimis într-o închisoare din Statele Unite

În oraşul Villa Juarez, la sud de Monterrey, 15 agenţi mexicani specializaţi în droguri şi-au petrecut cea mai mare parte a zilei de 14 ianuarie ghemuiţi în afara zidurilor unei ferme. Agenţii primiseră un indiciu preţios: că Juan García Abrego, unul dintre cei mai puternici traficanţi de droguri, se afla înăuntru. Echipa a pătruns în interior la ora şapte dimineaţa. Au dat buzna prin poarta din faţă într-o furgonetă, luîndu-i prin surprindere pe García Abrego şi pe doi bodyguarzi de-ai săi. Cînd magnatul drogurilor a ţîşnit pe uşa din fund, încercînd să-şi arunce trupul voluminos peste un gard, agenţii l-au apucat de cămaşă. 20 de minute mai tîrziu, omul care transportase poate o treime din cocaina consumată în Statele Unite în ultimul deceniu avea cătuşe la mîini şi se afla în drum spre Mexico City.

La început a rămas calm, spunîndu-le în glumă celor care îl capturaseră: *„O să mai auziţi voi de mine“*. Dar în momentul în care García Abrego a ajuns în capitală, preşedintele Ernesto Zedillo Ponce de Leon se hotărîse deja să nu-l reţină în Mexic, ci să fie urcat într-un avion şi expediat în Statele Unite, unde era căutat pentru 20 de capete de acuzare, printre care trafic de droguri, spălare de bani şi crimă, el figurînd pe lista primilor 10 delincvenţi cei mai căutaţi de FBI. (El este primul traficant de droguri internaţional care a figurat pe lista rău famată.) În momentul în care a înţeles încotro se îndrepta, García Abrego şi-a pierdut sîngele rece. La aeroportul din Mexico City, agenţii au fost nevoiţi să-l tragă afară din maşină şi să-l împingă cu forţa în sus pe treptele avionului. O dată ajuns la bord, el i-a privit pe cei 8 agenţi care-l escortau pînă la Houston şi le-a zis: *„Sînteţi nişte oameni morţi cu toţii“*.

García Abrego este un trofeu valoros în campania dusă în Mexic împotriva traficului cu droguri. În ultimii 10 ani, el a adus servicii cartelurilor columbiene, făcînd contrabandă cu cocaina lor din Mexic în Statele Unite, distribuind droguri în jumătate de duzină de oraşe americane şi cîştigînd nici mai mult nici mai puţin decît două miliarde de dolari pe an din această tranzacţie. Crud, violent şi vanitos (anul trecut a suportat o operaţie de chirurgie plastică pentru a-şi reduce dimensiunile nasului), el a cheltuit milioane în fiecare lună, mituind o reţea de oficialităţi corupte din guvern. Aceste plăţi l-au făcut de neatins în timpul administraţiei fostului preşedinte, Carlos Salinas de Gortari. Acum, ele îl fac periculos: lista persoanelor publice pe care le are la mînă ar putea declanşa un scandal de proporţii uriaşe.

Acest lucru ar putea explica graba teribilă cu care a fost expediat în Statele Unite. Mexicanii spun că a fost expulzat de teama că nimic nu l-ar fi putut împiedica să-şi continue afacerile în aşteptarea procesului. Dar se poate pune foarte bine şi problema judecătorilor, a autorităţilor poliţieneşti şi poate chiar a unor membri ai Cabinetului, care ar fi acceptat să fie mituiţi de el. Expulzarea sa putea fi astfel o consecinţă a angajamentului lui Zedillo de a distruge corupţia de la rădăcină. *„Sînt şanse mai mari ca adevărul să iasă la lumină în Statele Unite. Nouă nu ne e teamă de această perspectivă“*, declara o oficialitate mexicană.

Sînt totuşi mulţi cei cărora le-ar fi. Printre ei s-ar putea număra preşedintele Salinas şi fratele său Raúl. După alegerea lui Zedillo, amîndoi au căzut în dizgraţie. Raúl se află în prezent într-o închisoare de lîngă Mexico City, iar Carlos s-a autoexilat în Cuba. Iniţial, Raúl a fost arestat pentru pretinsul rol în asasinarea lui José Francisco Ruiz Massieu, secretar general al Partidului Revoluţionar Instituţional aflat la guvernare. Dar probele au sugerat recent – fără să şi dovedească totuşi – că el ar putea avea legături cu impresionantul cartel al lui García Abrego. Dar poate cea mai condamnabilă este presupunerea conform căreia, pe vremea cînd Salinas era preşedinte, Raúl s-a folosit de influenţa sa în mod evident pentru a acorda favoruri cartelului.

Cîştigurile de ordinul miliardelor reprezintă doar jumătate din obiectivul magnatului drogurilor: cealaltă jumătate o reprezintă destinaţia acestora. Camioanele şi automobilele încărcate cu imense sume de bani proveniţi din droguri trec fără încetare spre Mexic, venind din Statele Unite. *„Aduc tone de narcotice. Nimic nu îi împiedică să ia înapoi, pe aceeaşi cale, tone de bani gheţă“*, declara Thomas Constantine de la Administraţia sancţionării drogurilor din Statele Unite. Dintre toţi baronii drogurilor din Mexic, García Abrego era probabil cel mai priceput în născocirea unor modalităţi de a introduce tone de bani lichizi în sistemul financiar fără să atragă atenţia asupra provenienţei acestora.

În 1993, autorităţile au reuşit să descopere una dintre filierele lui de spălare a banilor, tipică pentru complexitatea acestora. Banii lichizi cîştigaţi în Statele Unite au fost transmişi fraudulos în Mexic şi depuşi la o casă de schimb din Monterrey. Agenţii au dispărut apoi sau au returnat fondurile în Statele Unite, depunîndu-le în conturi de schimb din McAllen, Texas. După aceea, cu sprijinul a doi directori de la American Express Bank International din Beverly Hills, California, banii au fost expediaţi telegrafic în conturile Manhattan ale companiilor de investiţii din Cayman Islands, de aici urmînd să ia calea investiţiilor din Texas pînă în Elveţia. În felul acesta, banii erau puşi la adăpost de impozite şi reglementări.

În ultimii ani, Mexicul a devenit ceea ce era Panama în privinţa maşinii automate de spălare a banilor proveniţi din droguri din America Latină. Şi cea mai mare parte a banilor se păstrează în Mexic. Favorizaţi de reglementări guvernamentale nerestrictive şi de băncile mexicane dispuse să accepte valize pline cu bancnote fără să pună întrebări, baronii drogurilor au reuşit să plaseze miliarde de dolari în afaceri legale; García Abrego patronează zeci de asemenea afaceri, inclusiv magazine de computere, livrări de automobile şi fabrici de preparate din carne. Efectul lor asupra economiei poate fi periculos. Întrucît afacerile bazate pe capital provenit din trafic de droguri nu sînt preocupate de profit, eficienţă sau plata unor dobînzi, ele pot elimina din competiţie întreprinderile legale. *„Într-un fel, asta se aseamănă cu însăşi cocaina. Iei repede o doză care te face să te simţi bine în scurt timp. Dar pe termen lung efectele distructive sînt mai mari“*, declara Andrew Reding de la World Policy Institute.

Temporizarea arestării lui García Abrego a ridicat semne de întrebare. La 1 martie, Clinton trebuia să clasifice sau să acorde un „certificat“ Mexicului pentru eforturile sale în lupta împotriva narcoticelor, iar Zedillo a fost acuzat de criticii mexicani şi americani că l-ar fi oferit benevol pe García Abrego pentru a asigura Mexicului o imagine favorabilă. Deoarece García Abrego a pierdut teren în ultimii doi ani, se spune că arestarea lui este doar o acoperire care le permite altor baroni ai drogurilor şi mai puternici să acţioneze. Totuşi, Zedillo pare să fie mai sincer decît predecesorii săi în legătură cu controlul asupra corupţiei şi traficului de droguri. Însuşi motivul slăbirii puterii lui García Abrego nu este altceva decît efectul presiunii intense venite din partea continuei hărţuieli practicate de guvernul mexican.

Din nefericire, arestarea lui García Abrego nu va diminua prea mult fluxul drogurilor din Mexic spre Statele Unite. Agenţii americani au fost informaţi că Amado Carillo, traficantul nr. 1 al Mexicului, stă în prezent pe 75 tone de cocaină. Indiferent de soarta lui García Abrego, acest stoc va reuşi în cele din urmă să-şi găsească drumul spre străzile oraşelor Los Angeles, New York şi Chicago.

Adaptare după *TIME*
de Victoria Frâncu

CITITORII DIN STRĂINĂTATE

se pot abona la revista "22" achitînd la redacţie (Calea Victoriei 120) costul abonamentului sau depunîndu-l în

noile noastre conturi

deschise la **Banca Comercială Ion Ţiriac S.A. Bucureşti, Str. Doamnei nr. 12:**
(pentru **dolari** în contul 4024009230,
pentru **mărci** în contul 4024009231,
pentru **franci francezi** în contul 4024009235,
pentru **lire sterline** în contul 4024009232,
pentru **franci elveţieni** în contul 4024009233,
pentru **lire italiene** în contul 4024009234) sau (pentru orice fel de valută) trimiţînd un cec (**money order**) pe adresa: Revista "22", Calea Victoriei 120, cod 70179, sector 1, Bucureşti, România.

	1 an	6 luni	3 luni
– Europa occidentală:	80 $	40 $	20 $
	140 DM	70 DM	35 DM
	500 FF	250 FF	125 FF
	140.000 LIT	70.000 LIT	35.000 LIT
	56 £	28 £	14 £
	100 CHF	50 CHF	25 CHF
– Ungaria, Polonia, Cehia, Slovacia, Slovenia	40 $	20 $	10 $
– Israel	60 $	30 $	15 $
– SUA, Japonia, Australia:	100 $	50 $	25 $

sau echivalentul în orice monedă convertibilă.

Revista "22" anunţă exclusivitatea difuzării sale în străinătate. Difuzorii de presă neautorizaţi de redacţie (inclusiv RODIPET) vor trebui să răspundă conform prevederilor legale.

Acest număr a apărut cu sprijinul Fundaţiei Soros pentru o Societate Deschisă

Din numerele viitoare

- *Interviu cu Şerban Papacostea, directorul Institutului Nicolae Iorga*
- *Suplimente gratuite: Independenţa politică şi economică a presei regionale; Întîlnire cu Alexandru Athanasiu, candidatul PAC la Primăria Capitalei*
- *Aurelian Crăiuţu: „O excepţională iniţiativă editorială: Cristian Preda şi Sorin Antohi, «Liberalismul francez: secolele XIX şi XX»“*
- *Comentarii politice de Radu Călin Cristea, Ion Bogdan Lefter, Mircea Iorgulescu*
- *Josef Joffe, Jay Branegan: „Prinşi în moara de la Maastricht“*
- *Bruce W. Nellan: „Comuniştii nu au murit“*
- *Octavian Paler îi răspunde lui Fey László*
- *Alexandra Titu în polemică cu Cornel Radu Constantinescu*
- *Amelia Pavel: „Grafica germană a anilor '70“*
- *Joris Declerck: Relaţiile Uniunii Europene cu ţările asociate din Europa Centrală*
- *Radu Negrescu Şuţu: „A fi sau a nu fi român“*

Redacţia: GABRIELA ADAMEŞTEANU **(redactor-şef)**; RODICA PALADE **(redactor-şef adjunct)**; ANDREI CORNEA **(publicist comentator)**; HORAŢIU PEPINE **(publicist comentator)**; OANA ARMEANU **(şef secţie social)**; DIANA TURCONI, IULIAN ANGHEL **(social)**; DAN PERJOVSCHI **(grafician)**; ALEXANDRU CIRIP **(secretar tehnic de redacţie)**; RADU DOBÂNDĂ, LUCIAN PIUCĂ **(corectori)**; MIRCEA IONESCU **(şef serviciu difuzare)**; CONSTANTIN SATALLA **(difuzare)**; MIHAELA CUCU **(publicitate)**; ALINA CORBU (contabil-şef); DOINA GIUHAT (casierie); CONSTANTIN VĂDUVA (fotoreporter). **Responsabil de număr:** GABRIELA ADAMEŞTEANU.

Rubrici permanente: H.-R. PATAPIEVICI **(eseu)**, N.C. MUNTEANU **(comentariu politic)**, ILIE ŞERBĂNESCU **(comentariu economic)**, RALUCA STROE-BRUMARIU **(Parlament)**, MARIAN CHIRIAC **(săptămîna politică)**, CEZAR BALTAG, HARI KULLER **(istoria religiilor)**, DAN C. MIHĂILESCU **(cronică literară)**, MAGDA CÂRNECI, ERWIN KESSLER **(cronică plastică)**.

Corespondenţi: IOAN MUŞLEA **(Cluj)**, DANIEL VIGHI **(Timişoara)**, DINU MIHAIL **(Chişinău)**, ION MIRON DAMIAN **(Paris)**, ADRIAN NICULESCU **(Milano)**.

Consiliul 22: MONICA LOVINESCU, VIRGIL IERUNCA, MIHNEA BERINDEI, EMIL HUREZEANU, VLADIMIR TISMĂNEANU, MIHAI ŞORA, GABRIEL ANDREESCU, SORIN ANTOHI, H.-R. PATAPIEVICI.

Tipărit la FED.
Tehnoredactare computerizată: „22“.
Redacţia şi administraţia:
Bucureşti, Calea Victoriei 120. Tel 311.22.08, 614.17.76; Fax 311.22.08, e-mail: r22@r22.sfos.ro

Manuscrisele nepublicate nu se restituie

ISSN-1220-5761